Rostocker Dokumentenserver
Dieses Werk wurde Ihnen durch die Universitätsbibliothek Rostock zum Download bereitgestellt.
Für Fragen und Hinweise wenden Sie sich bitte an: digibib.ub@uni-rostock.de

Hermann Hardt von der

Via In Chaldaeam Brevis Et Expedita. In Auditorium Usum De Novo Monstrata

Helmstadii: Hamm, 1708

http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn82569437X

Druck Freier Zugang PUBLIC DOMAIN

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn82569437X/phys_0001
DFG

14.11.

Dann

C I b - 123 (1) 1-4.

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de
/rosdok/ppn82569437X/phys_0002
DFG

2.

Facta est autem fames in terra, præter
eam, quæ fuerat prius in diebus Abraam. Abiit autem Isaac ad Abimelech regem
Palæstinorum. Apparuit autem ei Dominus et dixit: Ne descendas in Ægyptum, habita
in terra, quam dixero tibi. Peregrinare in ea, et ero tecum, et benedicam tibi. Tibi enim
et semini tuo dabo universas regiones has, complens juramentum, quod spopondi Abraam
patri tuo. Multiplicans multiplicabo semen tuum sicut stellas cæli, et dabo posteris tuis
omnes regiones has: et benedicentur in semine tuo omnes gentes terræ, eo quod obedierit
Abraam voci meæ, et custodierit præcepta mea, mandata mea, cæremonias meas, et legem
meam. Habitavit ergo Isaac in Gerara. Interrogaverunt autem viri loci illius de uxore
ejus: et dixit: Soror mea est. Timuit enim confiteri quod uxor sua esset, existimans ne
forte interficerent eum propter illam, eo quod esset decora valde. Cumque tempus longius
ejus habitationis extraheretur, prospiciens Abimelech rex Palæstinorum per fenestram,
vidit eum ludentem cum Rebecca uxore sua. Et accersito eo, ait: Manifestum est quod
uxor tua sit: cur ergo dixisti: Soror mea est? Respondit ei: Timui ne forte morerer
propter illam. Dixit Abimelech: Quare imposuisti nobis? potuit coire quilibet de populo
cum uxore tua, et inducere super nos grave scelus. Præcepit ergo omni populo, dicens:
Qui tetigerit uxorem hujus viri, morte morietur. Sevit autem Isaac in terra illa, et
invenit in ipso anno centuplum: benedixit enim ei Dominus. Et ditatus est homo, et
proficiebat ibat atque crescebat, donec magnificatus nimis haberet possessiones ovium et
armentorum, et familiæ plurimæ. Invidebant ergo ei Palæstini, et omnes puteos quos
foderant servi patris illius, obstruxerant terra replentes. Dixit autem Abimelech ad
Isaac: Recede a nobis, quia potentior nostri factus es valde. Abiit ergo inde Isaac, et
castrametatus est in torrente Gerara, habitavitque ibi. Et rursum fodit puteos aquarum,
quos foderant servi Abraam patris ejus, et quos illi obstruxerant Palæstini post mortem
ejus, et vocavit eos nominibus quibus ante pater ejus. Foderunt autem servi Isaac in
torrente, et invenerunt aquam puteum vivæ. Sed et pastores Gerara jurgati sunt cum
pastoribus Isaac, dicentes: Nostra est aqua. Unde et vocavit nomen putei illius Calumnia,
eo quod calumniati fuissent eum. Foderunt autem et alium puteum, pro quo et ipse
rixati sunt. Vocavitque nomen ejus Inimicitiæ. Et inde profectus fodit alium puteum,
pro quo non contenderunt: et ideo vocavit nomen ejus Latitudo, dicens: Nunc dilatavit
nos Dominus, et fecit crescere super terram. Ascendit autem de Bersabee. Apparuit
autem ei Dominus in nocte illa, et dixit: Ego sum Deus Abraam patris tui: ne timeas,
quia tecum sum. Benedicam tibi, et multiplicabo semen tuum propter Abraam servum
meum. Ædificavit ergo ibi altare, et invocato nomine Domini tetendit ibi tabernaculum.
Præcepitque servis suis ut foderent puteum. Abimelech autem venit ad eum de Gerara,
et Ochozath amicus ejus, et Phicol princeps militiæ ejus. Dixit ergo Isaac: Quid venistis
ad me, qui odistis me, et ejecistis a vobis? Qui dixerunt: Videntes vidimus Dominum
esse tecum: et ideo dicimus: Sit juramentum inter nos, et ineamus fœdus tecum, ut non
facias nobis malum, sicut nos nihil tetigimus te, et fecimus tantum quæ bona sunt, et
dimisimus te in pace benedictum. Tu nunc benedictus Domini. Fecit ergo eis convivium,
et comederunt et biberunt. Et surgentes mane juraverunt sibi mutuo: et dimisit eos
Isaac, et abierunt pacifici. In die illa venerunt servi ejus, et annuntiaverunt ei de puteo
quem foderant, et dixerunt ei: Invenimus aquam. Et vocavit eum Abundantia: unde et
nomen civitati impositum est Bersabee usque in præsentem diem. Esau autem quadra-
genarius duxit uxores Judith filiam Beeri Hethæi, et Basemath filiam Elon Hethæi: quæ
ingressæ domum Isaac, replebant eum amaritudine animi sui.

Factum est autem, cum senuisset Isaac, et caligarent oculi ejus ad videndum, vocavit
Esau filium suum majorem, et dixit ei: Fili mi. Qui respondit: Adsum. Dixit ei: Ecce
senui, et ignoro diem mortis meæ. Sume arma tua, pharetram et arcum, et egredere
foras, et venare mihi aliquid de venatione, et fac mihi cibos, ut comedam, et benedicat
tibi anima mea antequam moriar. Rebecca autem audiebat loquentem Isaac ad Esau filium
suum. Qui cum abisset in agrum, ut venaretur et adduceret quæ præceperat patri suo,
dixit ad Jacob filium suum: Audivi patrem tuum loquentem ad Esau fratrem tuum, et
dicentem: Affer mihi de venatione tua, et fac cibos, ut comedam, et benedicam tibi coram
Domino antequam moriar. Nunc ergo, fili mi, acquiesce consiliis meis, et quæ præcipio
tibi, festina, et affer mihi duos hœdos optimos, ut faciam ex eis cibos gratos patri tuo,
et quos libenter comedit: ut ingressus offeras ei, et benedicat tibi priusquam moriatur.
Cui ille respondit: Nosti quod Esau frater meus homo pilosus sit, et ego lenis: forte
tangat me pater meus, et sentiat me quasi illudere ei, et inducam super me maledictionem
pro benedictione. Dixit ei mater: In me sit maledictio tua, fili mi: tantum audi vocem
meam, et pergens affer quæ dixi. Abiit, et attulit, deditque matri. Illa coxit cibos, sicut
scivit patrem ejus velle. Vestimentaque Esau majoris filii sui optima, quæ apud se in
domo erant, induit Jacob filium suum minorem: pelliculasque hœdorum circumdedit
manibus ejus, et colli nuditati. Deditque cibos et panes quos coxerat, in manu Jacob filii
sui. Qui intulit patri suo, et ait: Pater mi. Quem respondit: Audio. Quis es tu, fili mi?
Dixit Jacob ad patrem suum: Ego sum Esau primogenitus tuus: feci sicut præcepisti mihi:
surge, sede, et comede de venatione mea, ut benedicat mihi anima tua. Dixitque Isaac ad
filium suum: Quomodo tam velociter invenire potuisti, fili mi? Respondit: Quia voluntas
Dei fuit, ut quod volueram, cito occurreret mihi. Dixit Isaac ad Jacob: Accede huc, ut
palpem te, fili mi, et probem utrum tu sis filius meus Esau an non. Accessit Jacob ad
Isaac patrem suum, qui palpans eum ait: Vox quidem vox Jacob est, sed manus manus
Esau. Et non cognovit eum, quia pilosæ manus illius similitudinem manuum fratris
imitabantur. Benedicturus ergo ait: Tu es filius meus Esau? Respondit: Ego sum.
Dixit: Offer mihi cibos de venatione tua, fili mi, ut benedicat tibi anima mea. Obtulit
ei, et comedit: intulit ei vinum, et bibit. Dixitque ei Isaac pater ejus: Accede ad me, et
da mihi osculum, fili mi. Accessit et osculatus est eum. Statimque ut sensit vestimentorum
illius fragrantiam, benedicens ait: Ecce odor filii mei sicut odor agri pleni, cui benedixit
Dominus. Det tibi Deus de rore cæli, et de pinguedine terræ abundantiam frumenti et
vini. Et servient tibi populi, et adorabunt te tribus. Esto dominus fratrum tuorum, et
incurvabunt coram te filii matris tuæ. Qui benedixerit tibi, benedictus sit: et qui maledixerit
tibi, maledictione repletus sit. Vix egressus fuerat Jacob, et pater ejus Isaac benedictionem
ei dederat, cum ecce Esau frater ejus venit de venatione sua, et ingressus est ad patrem
suum. Qui dixit ei: Surge, pater mi, et comede de venatione filii tui, ut benedicat mihi
anima tua. Dixitque ei Isaac: Quis es tu? Respondit: Ego sum primogenitus tuus Esau.
Obstupuit Isaac stupore vehementi, et ait: Quis ergo est ille qui dudum captam venationem
attulit mihi, et comedi ex omnibus antequam tu venires, benedixique ei, et benedictus
erit? Audiens Esau sermones patris sui, irrugiit clamore magno, et consternatus nimis
ait: Benedic et mihi, pater mi. Qui respondit: Venit frater tuus, et cepit dolose, et
benedictionem tuam præoccupavit. Qui ait: Recte vocatum est nomen ejus Jacob, supplantavit
enim me en altera vice: primogenita mea ante tulit, et nunc secundo surripuit benedictionem
meam. Rursum ait: Nonne reservasti benedictionem mihi? Respondit Isaac, et dixit ei:
Dominum tuum illum constitui, et omnes fratres ejus servituti illius subjugavi, frumento
et vino stabilivi eum: tibi ergo, fili mi, quid possum facere? Dixit Esau ad patrem suum:
Numquid unam habes benedictionem, pater? Mihi quoque obsecro ut benedicas, pater mi.
Elevansque vocem suam flevit. Quem consolatus Isaac ait: In pinguedine terræ, et in
rore cæli desuper erit benedictio tua. In gladio tuo vives, et fratri tuo servies: tempus
quo excutias, et solvas jugum ejus de cervice tua. Persecutus est ergo Esau Jacob pro
benedictione qua benedixerat ei pater suus, et dixit in corde suo: Adpropinquabunt dies
luctus patris mei, et occidam Jacob fratrem meum. Nuntiatum est autem Rebeccæ verba
Esau filii sui majoris: quæ mittens accersivit Jacob filium suum minorem, et dixit ei:
Ecce Esau frater tuus minatur ut occidat te. Nunc ergo, fili mi, acquiesce consiliis meis,
et fugiens vade ad Laban fratrem meum in Haran, et habita cum eo aliquantulum donec
recedat furor fratris tui, et oblivioni tradat quæ fecisti ei: postea mittam, et arcessam te
inde. Ne quando et ego amittam simul utrosque vos, et dolore unius filii mei alterius
quoque orbitate moriar. Dixit autem Rebecca ad Isaac: Pertæsum est animæ meæ vitæ
meæ propter filias Heth: si Jacob accipiat uxorem de stirpe hujus terræ, quid mihi
prodest vivere? Vocavit ergo Isaac Jacob, benedixitque ei, et præcepit dicens: Non
accipies uxorem de stirpe Chanaan. Sed vade in Mesopotamiam Syriæ ad Bathuel patrem
matris tuæ, et accipe inde tibi uxorem de filiabus Laban fratris matris tuæ. Deus autem
omnipotens benedicat tibi, et crescere te faciat, et multiplicet, ut sis in turbas populorum:
tribuatque tibi benedictionem Abraam, et semini tuo post te, ut possideas terram
habitationis tuæ, quam dedit Deus Abraam. Misit ergo Isaac Jacob, et ille profectus est
in Mesopotamiam Syriæ ad Laban filium Bathuel Syri, fratrem Rebeccæ matris Jacob et
Esau. Vidit autem Esau quod benedixisset Isaac Jacob, et misisset eum in Mesopotamiam
Syriæ, ut accipiat inde uxorem, benedicens ei præcepisset, et dixisset ei: Non accipies
uxorem de stirpe Chanaan: et quod Jacob audisset patrem suum et matrem, et profectus
esset in Mesopotamiam Syriæ: videns quoque quod mali essent filiæ Chanaan, et displicerent
patri suo Isaac: abiit ad Ismael, et duxit uxores præter eas quas habebat, Mahalath filiam
Ismael filii Abraam, sororem Nabaioth.

Egressus autem Jacob de Bersabee, pergebat in Haran. Cumque venisset ad quendam
locum, et vellet ibi requiescere post occasum solis, tulit de lapidibus qui jacebant, et
supposuit capiti suo, dormivitque in eodem loco. Et vidit in somnis scalam stantem super
terram, et cacumen illius tangens cælum: angelos quoque Dei ascendentes et descendentes
per eam, et Dominum innixum scalæ, dicentem sibi: Ego Dominus Deus Abraam patris
tui, et Deus Isaac: terram in qua dormis, tibi dabo et semini tuo. Erit autem semen tuum
quasi pulvis terræ: dilataberis ad occidentem et orientem, ad aquilonem et meridiem:
et benedicentur in te et in semine tuo omnes tribus terræ. Ego ero custos tuus quocumque
perrexeris, et reducam te in terram hanc: non enim dimittam te donec impleam omnia
quæ dixi tibi. Evigilans autem Jacob de somno suo, ait: Vere est Dominus in loco isto,
et ego nesciebam. Et pavens ait: Quam terribilis est locus iste! non est hic aliud nisi
domus Dei et porta cæli. Surgens ergo mane tulit lapidem quem supposuerat capiti suo,
et erexit eum in titulum, fundens oleum desuper. Vocavitque nomen civitatis illius
Bethel, quæ prius Luza vocabatur. Et votum vovit, dicens: Si fuerit Deus mecum, et
custodierit me in via per quam ambulo, et dederit mihi panem ad vescendum, et vestimentum
ad induendum, reversusque fuero ad domum patris mei in pace, erit mihi Dominus in
Deum: et lapis iste quem erexi in titulum, vocabitur domus Dei: et cuncta quæ dederis
mihi, decimis consecrabo tibi. Levavit ergo pedes suos, et venit ad terram filiorum
Oriens. Et vidit puteum in agro, et tres greges ovium cubantes juxta eum: de quo
potabantur pecora, et os ejus lapis magnus claudebat. Qui cum congregati fuissent illuc,
volventes lapidem potabant oves, et rursum reponebant lapidem ori putei. Dixit ergo
Jacob ad pastores: Fratres mei, unde estis? Qui dixerunt: De Haran. Quibus ait: Nostis
Laban filium Nachor? Dixerunt: Novimus. Ait: Numquid pace agit? Dixerunt: Pace.
Ecce Rachel filia ejus venit cum ovibus. Dixit: Adhuc multum diei superest, nec tempus
est ut recondantur pecora: date potum ovibus, et sinite eas pergere ad pascua. Responderunt:
Non possumus, donec omnes greges congregentur, et amoto lapide de ore putei, potentur
oves. Adhuc loquentibus illis, venit Rachel cum ovibus patris sui: erat enim pastorem
ovium. Quam cum vidisset Jacob, amotoque lapide de ore putei, potasset pecora, osculatus
est eam, et elevata voce flevit. Et indicavit ei quod frater patris sui esset, et filius
Rebeccæ. Illa cucurrit, et nuntiavit patri. Qui cum audisset venisse Jacob filium sororis
suæ, cucurrit ei obviam, et amplexatus osculatusque eum, introduxit in domum suam.
Qui narravit ei omnia quæ gesserant. Cui ait Laban: Os meum et caro mea es tu. Cumque
transisset mensis unus, dixit ad eum: Numquid quia frater meus es, gratis servies mihi?
Dic quam mercedem accipias. Erant autem Laban duæ filiæ: nomen majoris Lia, nomen
minoris Rachel. Sed Lia lippis erat oculis, Rachel autem decora facie et pulchra nimis.
Hanc ergo Jacob diligebat, et ait: Serviam tibi pro Rachel filia tua minore septem annis.
Respondit Laban: Melius est eam dare tibi quam alii viro: mane apud me. Servivit ergo
Jacob pro uxore Rachel septem annis, et videbantur ei pauci dies præ amoris magnitudine.
Dixitque ad Laban: Da mihi uxorem meam, jam enim tempus expletum est, ut ingrediar
ad eam. Congregatis igitur omnibus hominibus loci illius, fecit convivium. Vespere autem
facto, introduxit ad eum Liam filiam suam, et ingressus est ad eam. Dedit quoque Laban
ancillam Zelpham filiæ suæ Liæ. Mane autem facto, vidit Jacob quod Lia esset. Et ait
ad Laban: Quid hoc fecisti mihi? Nonne pro Rachel servivi tibi? Cur illusisti mihi?
Respondit Laban: Non est consuetudo nostra ut junior detur ante majorem. Impleto
hebdomade filiæ hujus, dabo tibi et illam pro mercede servitutis alterius septem annis.
Fecit Jacob sicut ei dictum fuerat, et impleto hebdomade dedit ei Rachel filiam suam
uxorem. Dedit quoque Laban ancillam Balam filiæ suæ Rachel. Ingressus est ergo Jacob
ad Rachel, et amavit eam magis quam Liam, et servivit ei septem annis. Videns autem
Dominus quod despiceretur Lia, aperuit vulvam ejus: Rachel autem sterilis permansit.
Concepit Lia, et peperit filium, et vocavit nomen ejus Ruben, dicens: Vidit Dominus
afflictionem meam, nunc amabit me vir meus. Rursum concepit, et peperit filium, et ait:
Audivit Dominus quod despicerer, et dedit mihi insuper et istum. Vocavitque nomen ejus
Simeon. Adhuc concepit, et peperit filium, et ait: Nunc vir meus adhærebit mihi, quia
peperi ei tres filios: propterea vocavit nomen ejus Levi. Concepit rursum, et peperit
filium, et ait: Nunc confitebor Domino: propterea vocavit nomen ejus Judas. Et stetit
parere. Videns autem Rachel quod sterilis esset sororis suæ, invidit sorori, et ait ad
virum suum: Da mihi liberos, alioquin moriar. Iratus Jacob contra eam, dixit: Numquid
ego Deus, qui fructum uteri tui tibi negavit? Quæ respondit: Habes famulam meam
Balam, ingredere ad eam, et pariat super genua mea, et habeam ex illa filios. Dedit ergo
ei Balam famulam suam uxorem, et ingressus est ad eam. Quæ concepit, et peperit filium,
et ait Rachel: Judicavit mihi Deus, et exaudivit vocem meam, dedit mihi filium: propterea
vocavit nomen ejus Dan. Rursum concepit Bala famula Rachel, et peperit alium filium,
et ait Rachel: Comparationes Dei comparavi sorori meæ, et valui: vocavitque nomen ejus
Nephthali. Videns autem Lia quod stare cessasset parere, dedit Zelpham famulam suam
Jacob uxorem. Quæ peperit filium, et ait Lia: In felicitate mea: beatam enim me dicent
omnes mulieres: vocavitque nomen ejus Gad. Peperit et alium filium Zelpha famula Liæ,
et ait: Venit fortuna: vocavitque nomen ejus Aser. Egressus autem Ruben in diebus messis
triticeæ, invenit mandragoras in agro, et attulit eas matri suæ Liæ. Dixit ergo Rachel ad
Liam: Da mihi de mandragoris filii tui. Quæ respondit: Parum tibi videtur quod virum
meum abstulisti, nisi et mandragoras filii mei auferas? Dixit Rachel: Pro mandragoris
filii tui dormiet tecum nocte hac. Cumque vespere facto reverteretur Jacob de agro, egressa
Lia in occursum ejus, ait: Mecum dormies hac nocte, quia mercede conduxi te pro
mandragoris filii mei. Dormivit ergo cum ea nocte illa. Et exaudivit eam Deus: concepit,
et peperit filium quintum, et ait: Dedit mihi Deus mercedem meam, quia dedi famulam
meam viro meo: vocavitque nomen ejus Issachar. Rursum concepit, et peperit filium
sextum, et ait: Dotavit me Deus dote bona: etiam vir meus habitabit mecum, quia peperi
ei sex filios: vocavitque nomen ejus Zabulon. Post hæc peperit filiam, et vocavit nomen
ejus Dina. Recordatus autem Deus Rachel, exaudivit eam, et aperuit vulvam ejus.
Concepit, et peperit filium, et ait: Ablatum est opprobrium meum. Vocavitque nomen
ejus Joseph, dicens: Addat mihi Dominus filium alium. Postquam genuit Joseph, dixit
Jacob ad Laban: Dimitte me, ut vadam in locum meum, et in terram meam. Da uxores
meas, pro quibus servivi tibi, et abeam: tu enim nosti obsequium quo tibi servierim.
Dixit ei Laban: Si inveni gratiam in oculis tuis, mane apud me: divinavi enim per
auguria quod benedixerit mihi Dominus propter te. Constitue mercedem tuam quam
dabo tibi. Dixit ei Jacob: Tu nosti quomodo servierim tibi, et quantæ facultates tuæ
fuerint apud me. Parum habebas antequam venirem ad te, et dilatatus es in divitem:
benedixit tibi Dominus ad introitum meum. Nunc ergo quando et ego operabor domui
meæ? Dixit ei Laban: Quid dabo tibi? Respondit Jacob: Nihil omnino dabis mihi: si
feceris quod postulo, rursum pascam et servabo oves tuas. Transibo per omnes greges
tuos hodie, separa cuncta quæ variata sunt et maculosa, et quidquid subfuscum inter oves
est, et maculosum atque variatum inter capras: hæc erit merces mea. Respondebit pro me
justitia mea cras, cum ventum fuerit ad mercedem meam coram te: omne quod non est
variatum et maculosum inter capras, et subfuscum inter oves, furtivum reputabitur apud
me. Dixit Laban: Fiat juxta sermonem tuum. Separavit ergo in die illa hircos
striatos et maculosos, et omnes capras variatas et maculosas, quidquid habebat candoris,
et subfuscum inter oves, tradidit in manu filiorum suorum. Et posuit viam trium dierum
inter se et Jacob. Jacob autem pascebat reliquos greges Laban. Tollens autem sibi virgas
populneas et amygdalinas et castaneas, decorticavit in eis candidas virgarum partes, et
nudavit candorem qui erat in virgis. Virgas autem quas decorticaverat, posuit in
canalibus aquarum, ut cum venirent oves ad bibendum, contra eas positæ germinarent.
Concepitque ad radices virgarum, et pepererunt oves agnos variatos et maculosos. Agnos
quoque separavit Jacob, et posuit facies ovium contra hircos et omnes subfuscos in
armento Laban. Et separavit greges suos, et non junxit eos ovibus Laban. Quotiescumque
autem concalescebant oves, et ad coitum ibant, ponebat Jacob virgas ante oculos earum
in canalibus aquarum, ut in virgis concalescerent. Et cum pepererint, dabat eis ut
viderent virgas. Et sic agni variati et maculosi nascebantur. Agnos autem ipse segregabat,
et oves Laban ante oculos habebat. Et sic sibi greges separavit, et non junxit eos ovibus
Laban. Quotiescumque autem concalescebant oves robustæ, ponebat Jacob virgas ante
oculos earum in canalibus aquarum, ut concalescerent in virgis. Cum autem infirmæ
oves concalescerent, non ponebat. Et fiebant infirmæ Laban, robustæ autem Jacob. Et
ditatus est homo nimis, et habuit oves multas, ancillas et servos, camelos et asinos.

Audivit autem verba filiorum Laban dicentium: Tulit Jacob omnia quæ fuerunt patris
nostri, et de substantia ejus adquisivit sibi gloriam hanc. Et animadvertit faciem Laban,
quod non esset erga se sicut heri et nudiustertius. Dixitque Dominus ad Jacob: Revertere
in terram patrum tuorum, et ad cognationem tuam, et ero tecum. Mittens ergo Jacob
accersivit Rachel et Liam in agrum ad gregem suum, et dixit eis: Video faciem patris
vestri, quod non sit erga me sicut heri et nudiustertius: Deus autem patris mei fuit
mecum. Scitis quod omnibus viribus meis servierim patri vestro. Et pater vester illusit
mihi, et mutavit mercedem meam decem vicibus: non dimisit eum Deus nocere mihi.
Si dixerit: Maculosi erunt mercedes tuæ, omnes oves pariunt maculosos: si rursum dixerit:
Striati erunt mercedes tuæ, omnes oves striatos pariunt. Tulit Deus substantiam patris
vestri, et dedit mihi. Tempore enim quo concalescebant oves, levavi oculos meos, et vidi
in somnis, et ecce arietes ascendebant oves striati, maculosi et varii. Et dixit mihi angelus
Dei in somnis: Jacob. Qui respondi: Adsum. Ait: Leva oculos tuos, et vide omnes arietes
ascendentes oves striatos, maculosos et varios: vidi enim omnia quæ faciebat tibi Laban.
Ego sum Deus qui apparui tibi in loco Bethel, ubi unxisti lapidem, et votum vovisti mihi.
Nunc ergo surge, et egredere de terra hac, et revertere in terram nativitatis tuæ. Respondens
Rachel et Lia dixerunt ei: Numquid adhuc habemus partem et hæreditatem in domo patris
nostri? Nonne quasi alienas reputavit nos, quæ venumdedit nos, et comedit pretium
nostrum? Sed et omnes divitiæ quas ablatas patri nostro putat, nostræ et filiorum nostrorum
sunt. Quidquid ergo præcepit tibi Deus, fac. Surrexit Jacob, et levavit filios suos et
uxores suas super camelos, et abduxit omnia animalia sua, et universam substantiam
quam adquisierat in Mesopotamia Syriæ, ut veniret ad Isaac patrem suum in terram
Chanaan. Abiit autem Laban ad tondendas oves suas, et furata est Rachel idola patris
sui. Et fugit Jacob, et transivit Euphratem, et abiit in montem Galaad. Nuntiatum est
autem Laban die tertio quod fugisset Jacob. Qui assumens fratres suos persecutus est
eum septem dierum itinere, et comprehendit eum in monte Galaad. Venit autem Deus ad
Laban Syrum per somnium noctis, et dixit ei: Cave ne loquaris ad Jacob quidquam
asperum. Jacob autem tetenderat tentorium suum in monte Galaad. Cumque persecutus
esset Laban Jacob, et ipse tetendisset tentoria sua in eodem monte, dixit ad Jacob: Quid
fecisti, ut furareris me, et duceres filias meas quasi captivas gladio? Cur te absconderas,
et fugisti me, et non indicasti mihi, ut dimittere te cum lætitia et canticis, tympano et
cithara? Non dimisisti me osculari filios meos et filias meas: stulte egisti. Et habet
manus mea ut reddere tibi malum possim: sed Deus patris tui heri dixit mihi: Cave ne
loquaris ad Jacob quidquam asperum. Esto, desiderio domus tuæ abiisti: quare furatus es
deos meos? Respondens Jacob ait: Quia timui, ne forte violenter auferres filias tuas a me.
Apud quemcumque autem inveneris deos tuos, non vivet coram fratribus nostris. Tu
considera quæ tua sunt apud me, et tolle. Ignorabat enim Jacob quod Rachel furata esset
idola. Ingressus ergo Laban tentorium Jacob, et tentorium Liæ, et tentorium duarum
famularum, non invenit. Egressusque de tentorio Liæ, introivit tentorium Rachel. Rachel
autem tollens idola, posuerat ea in stramento cameli, et sedebat desuper. Cumque palparet
Laban omne tentorium, et non inveniret, dixit ad Rachel: Ne irascatur dominus meus,
quod coram te surgere non possim: patior enim quod mulieribus solet accidere. Et sollicite
quærens idola, non invenit. Dixit autem Rachel patri suo: Ne irascatur dominus meus,
quia non possum coram te surgere, quia juxta consuetudinem mulierum accidit mihi.
Quæsivit ergo Laban, et non invenit idola. Irascens autem Jacob, increpabat Laban, et
dicebat ei: Quid est quod persequeris me? Quod peccatum meum, quod scelus meum,
quod ita succendisti post me? Vasa mea omnia palpasti: quid invenisti de cuncta supellectile
domus tuæ? Pone hic coram fratribus meis et fratribus tuis, et judicent inter me et te.
Viginti annis fui tecum: oves tuæ et capræ tuæ sterilitatem non passæ sunt: arietes
gregum tuorum non comedi. Quod captum a bestia, non attuli ad te, ego damnum illius
sustinebam: de manu mea requirebas quidquid furto perierat die et nocte. Eram die
æstu urens, et gelu nocte, fugiebatque somnus ab oculis meis. Sic mihi per viginti annos
in domo tua servivi: quatuordecim pro filiabus tuis, et sex pro gregibus tuis: et mutasti
mercedem meam decem vicibus. Nisi Deus patris mei Abraam, et timor Isaac adfuisset
mihi, forsitan nudum dimisisses me. Afflictionem meam et labores manuum meum
respexit Deus, et increpavit te heri. Dixit Laban ad Jacob: Filiæ meæ sunt, et filii filii
mei, et greges mei, et omnia quæ cernis mea sunt: quid possum facere filiabus meis, aut
filiis quos genuerunt? Veni ergo, et ineamus fœdus mutuum, sit testis inter me et te.
Tollens Jacob lapidem erexit eum in titulum, et ait fratribus suis: Colligite lapides.
Qui tollentes lapides congesserunt tumulum, et comedentes super eum fœdus inierunt.
Laban autem vocavit tumulum Testimonium, Jacob vero Tumulum testis. Dixitque
Laban: Tumulus iste testis sit inter me et te hodie, et ideo vocatum est nomen ejus
Galaad, et Speculator: quia ait: Speculetur Dominus inter me et te, cum absconditi
fuerimus alter ab altero. Si afflixeris filias meas, et si introduxeris uxores super eas,
non est sermo hominum qui videat, sed Deus testis est sermonum meorum inter me et te.
Dixitque Laban ad Jacob: Ecce tumulus hic, et lapis quem erexi inter me et te. Testis
tumulus iste, et testis lapis, si ego præterivero ad te tumulum istum, et si tu præterieris
tumulum meum et lapidem hunc malo animo. Deus Abraam, et Deus Nachor judicet inter
nos, Deus patris eorum. Juravit autem Jacob per timorem patris sui Isaac. Et immolavit
victimam in monte, vocavitque fratres suos ut comederent panes, et post epulas manerent
in monte. Surgens autem Laban mane, osculatus filios suos et filias, benedixit eis, et
reversus est in locum suum. Jacob vero perrexit in itinere suo, et occurrerunt ei angeli
Dei. Quos cum vidisset, ait: Castra Dei sunt hæc. Et vocavit nomen loci illius Mahanaim.
Misit autem Jacob nuntios ante se ad Esau fratrem suum in terram Seir, regionem
Idumææ. Præcepitque eis dicens: Hæc dicite domino meo Esau: Hæc mandat frater tuus
Jacob: Apud Laban peregrinatus sum usque nunc, et commoratus sum ibi usque præsens
tempus. Habeo boves et asinos, oves et servos et ancillas: mitto ad te nuntiare domino
meo, ut inveniam gratiam coram te. Reversi nuntii dixerunt ei: Venimus ad fratrem tuum
Esau, ipse quoque venit in occursum tibi, et quadringenti viri cum eo. Contristatus
Jacob nimis, et timore perterritus, divisit populum qui erat cum eo, et greges, oves et
boves, camelos quoque in duas turmas, dicens: Si venerit Esau ad unam turmam, et
percusserit eam, altera turma quæ reliqua est, salvabitur. Dixit quoque: Deus patris mei
Abraam, et Deus patris mei Isaac, Dominus qui dixisti mihi: Revertere in terram tuam,
et ad cognationem tuam, et benefaciam tibi: minor sum cunctis miserationibus tuis, et
omni veritate quam præstitisti servo tuo: in baculo meo transivi Jordanem istum, et nunc
cum duabus turmis regredior. Libera me de manu fratris mei Esau, timeo enim eum ne
forte veniens percutiat me mater cum filiis. Tu dixisti mihi: Benefaciendo benefaciam
tibi, et ponam semen tuum sicut arenam maris, quæ præ multitudine numerari non potest.
Pernoctavit ibi in die illa, et tulit de his quæ habebat munera fratri suo Esau, capras
ducentas, hircos viginti, oves ducentas, arietes viginti, camelas cum pullis lactentes
triginta, vaccas quadraginta, vitulos decem, asinas viginti, asinos decem. Tradidit
singulos per manus pastorum suorum, dixitque ad pueros suos: Transite ante me, et
distantiam facite inter gregem et gregem. Præcepitque primo, dicens: Si occurrerit tibi
Esau frater meus, et interrogaverit te, dicens: Cujus es? et quo vadis? et cujus sunt ista
quæ ante te ducuntur? Respondebis: Famuli tui Jacob, munera misit domino meo Esau,
ipse quoque post tergum nostrum venit. Præcepit autem et secundo, et tertio, et cunctis
qui sequebantur greges, dicens: Juxta hunc sermonem loquimini ad Esau, cum inveneritis
eum, et dicite: Ipse quoque famulus tuus Jacob post tergum nostrum venit. Dicebat enim:
Placabo eum in muneribus quæ præcedunt me, et postea videbo faciem ejus: forsitan
suscipiat vultum meum. Ierunt ergo munera ante faciem ejus, ipse autem mansit nocte illa
in castris. Consurgens autem de nocte tulit duas uxores suas, et totidem famulas, et
undecim filios, et transivit vadum Jaboc. Tollensque eos, et traducens torrentem, traduxit
quæ habebat. Remansit autem Jacob solus, et ecce vir luctabatur cum eo usque mane.
Quem cum videret quod eum superare non posset, tetigit nervum femoris ejus, et statim
emarcuit. Dixitque ad eum: Dimitte me, jam enim ascendit aurora. Qui respondit: Non
dimittam te, nisi benedixeris mihi. Dixit ei: Quod nomen tibi est? Qui respondit: Jacob.
Ait: Non vocabitur nomen tuum ultra Jacob, sed Israel: quia contra Deum fortis fuisti,
quanto magis contra homines prævalebis? Dixit ei Jacob: Dic mihi quæso nomen tuum.
Cui ille respondit: Quare hoc quæris nomen meum? Et benedixit ei in loco eodem. Vocavit
autem Jacob nomen loci illius Phanuel, dicens: Vidi Deum facie ad faciem, et salva facta
est anima mea. Sol autem ortus est ei, cum transiret Phanuel, claudicans femore suo.
Propter quod non comedunt filii Israel nervum femoris, qui tactus et emarcuit in hodiernum
diem, eo quod tetigerit nervum femoris ejus, et emarcuerit. Levans autem Jacob oculos
suos, vidit Esau venientem, et quadringentos cum eo. Divisitque filios Liæ et Rachel et
duarum famularum, et posuit ancillas et filios earum primos, Liam autem et filios ejus
secundos, Rachel vero et Joseph novissimos. Ipse autem transivit ante eos, et adoravit
prostratus in terram septies, donec appropinquaret fratri suo. Qui occurrens osculatus est
eum, et amplexatus, cecidit super collum ejus, et flevit. Cumque levasset oculos, vidit
mulieres et parvulos, et ait: Quinam sunt isti tibi? Dixit: Filii quos donavit Deus famulo
tuo. Et ingressæ famulæ cum filiis suis adoraverunt. Lia quoque cum filiis suis accessit,
et adoravit. Novissimi autem Joseph et Rachel adoraverunt. Dixitque Esau: Quæso
quid sibi vult omnis iste grex, quem obviam habui? Respondit: Ut inveniam gratiam
coram domino meo. Dixit Esau: Habeo multa, frater mi, sint tibi quæ habes. Ait Jacob:
Ne quæso, sed si inveni gratiam in oculis tuis, accipe munera de manu mea, quia ideo
vidi faciem tuam, quasi viderim vultum Dei, et placeas mihi. Accipe benedictionem
meam, quæ allata est tibi, quia dedit mihi Deus omnia, et habeo cuncta. Compulit eum
ut acciperet. Qui ait: Gradiamur pariter, et proficiscamur, ego pergam ante te. Dixit ei:
Scis, domine mi, quod teneri sint filii, et oves et boves fœtibus lactentes sint apud me:
si fatigaverint eas una die, morientur cuncta animalia. Præcedat dominus meus famulum
suum, ego autem paulatim pergam, sicut possum animalia quæ ducuntur, donec veniam ad
dominum meum in Seir. Dixit Esau: Dimittam tecum de populo qui mecum est. Qui ait:
Quid necesse est? Inveniam gratiam coram domino meo. Reversus est ergo in die illa
Esau in viam suam, et venit in Seir. Jacob autem profectus venit in Socoth, ædificavitque
sibi domum, et tabernacula fecit pecoribus suis: unde et vocavit nomen loci illius Socoth.
Transivitque inde in Salem civitatem Sichimorum, quæ est in terra Chanaan, postquam
reversus est de Mesopotamia Syriæ, habitavitque juxta oppidum. Et emit partem agri, in
qua tetendit tentorium suum, de manu filiorum Emor patris Sichem, centum agnis. Et
erexit ibi altare, quod vocavit Deus fortis Israel.

Egressa autem Dina filia Liæ, ut videret mulieres regionis illius, vidit eam Sichem
filius Emor Hevæi, princeps terræ illius, et rapuit eam, dormivitque cum ea, et vi oppressa
virgine, adhæsit ei anima illius, et amavit puellam, et locutus est ad animum ejus. Dixitque
ad Emor patrem suum: Accipe mihi puellam istam uxorem. Quod cum audisset Jacob,
contristatus est, quia violata fuerat filia ejus: sed tacuit donec venirent. Egressus autem
Emor pater Sichem ad Jacob, ut loqueretur ei, filii Jacob de agro venerunt, et audito
quod acciderat, indoluerunt viri, et nimis irati sunt, quia fecerat stuprum in Israel
dormiens cum filia Jacob, quod non debet fieri. Locutus est autem Emor ad eos, dicens:
Sichem filius meus desiderat filiam vestram: date eam illi uxorem, et jungite vobiscum
filias nostras, et vos habitate nobiscum. Terra coram vobis sit: habitate, negotiamini,
et possessiones habete in ea. Dixit autem Sichem ad patrem et fratres ejus: Inveniam
gratiam coram vobis, et quæcumque statueritis dabo. Augete dotem, et postulate munera,
libenter dabo quidquid petieritis, tantum date mihi puellam istam uxorem. Responderunt
filii Jacob Sichem et Emor patri ejus, simulate, eo quod violasset Dinam sororem eorum:
Non possumus facere quod petitis, ut detis sororem nostram homini incircumciso, quia
hoc apud nos nefas est. Sed in hoc tantum consentiemus vobis, si fueritis sicut et nos,
ut circumcidatur in vobis omne masculinum, et dabimus filias nostras vobis, et vestras
accipiemus nobis, habitabimusque vobiscum, et erimus unus populus. Si autem non
acquieveritis nobis, ut circumcidamini, accipiemus filiam nostram, et recedemus. Placuit
sermo coram Emor et Sichem filio ejus. Nec distulit puer quin statim faceret quod
petebatur, amabat enim puellam nimis

2 Tabellen.

3700(1)
~~3054~~

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de
/rosdok/ppn82569437X/phys_0004
DFG

Vocales sunt

1) vel longae / l. purae	2) vel breves / l. impurae	3) l. breviss: / ~~Cognatae non Cognatae~~
1) ⊤ Kamez A	1) – Patach . a	(1) : Schva . e mutum G.
2) (..) Tsere . e	2) ∴ Segol . e	(2) –: Chateph patach – a
! Chirecz i	3) . Chirecz parvum . i	(3) ∴: Chateph segol – e
(j) Cholem o	4) ⊤ Kometz Chatuph: o = B	(4) ⊤: Chateph Kamez – o
j Schurecz u	5) ∴ Kubbuz . u	(5) – Patach furtivum . a

NB. ut in Sejllaba composita tono aut Pletheg (1) destituta.

Vocales porro sunt.

1) vel purae	l. impurae	1) Cognatae	2) non Cognatae e. g.	1) Homogenaeae quae certis litteris propriae sunt e. g.	2) Heterogenaeae non sunt. e. g.
a) ⊤ Kamez .	1) ! Chirecz longum.	! . i	! & j	..,∴, . cum !	!,.,j,j,
b) .. Tsere	b) j Schurecz	..∴ e	.. & j	j,j cum j	litteris gutturalibus
c) j Cholem sine fulcro vel si[illegible]	c) j Cholem . si ~~fulcrum~~ ad radicem pertinet	⊤ – a	∴ & j	⊤ & – cum	
		j⊤ o	⊤ & j		
		j∴ u			

7 non est littera radicalis.	5) Omnes Vocales breves quae in Sjllaba composita he. in Consonantem exeunte, deprehenduntur.	Vocales medii soni sunt.	litteris gutturalibus optime connectuntur.	adiungi non possunt.
		..,∴ e		
		⊤, – a		
		j, ⊤ o		

VIA
IN
CHALDÆAM
BREVIS ET EXPEDITA.
IN
AVDITORVM VSVM
DE NOVO MONSTRATA
AB
HERMANNO von der Hardt/
LINGVAR. ORIENT. PROF.
PRÆPOS. MAR.

HELMSTADII,

APVD GEORG-WOLFG. HAMMIVM, ACAD. TYPOGR.
Anno MDCCVIII.

Variâ doctrinâ imbutis,
ingenio & judicio præstantibus,
morum integritate insignibus
Fontium sacrorum Cultoribus,
Chaldæis hodie Danielis Auditoribus
indefessis,
in blandam patriæ, Ecclesiæ, & eruditæ posteritatis spem assurgentibus,
Amicis ex virtute carissimis.

FRanciſco Gottlieb Löhr, Cellenſi.
Davidi Wilhelmo Erythropel Hannoverano.
Jo. Conrado Stephano Hoelling Hannoverano.

Christiano Friderico Schmid Hagensi Schaumburgio.
Johanni Friderico Heine Hannoverano.
Julio Eduardo Tiemann, Schöningensi.
Joh. Chiliano Rave Eimbeccensi.
Johanni Friderico Koch Soltovia-Luneburgico.
Michaeli Mantels, Saltzhemmendorffio-Hannoverano.
Bertholdo Johanni Renschio Langelsheimiâ-Brunovicensi.
Jo. Ulrico Schwentzel Hildesiensi.
Jo. Conrado Käseberg Cellensi.
Bernhardo Guernero Falckenhagen Medinga Lüneb.
Christoph. Friderico Clemm Catlenburgo-Hannoverano.
Joh. Friderico Siegfried Burg. Saxoni.
Joh. Conrado Sander Cellensi.
Lucæ Wilhelmo Kizou Goltara-Hannoverano.
Johanni Justo Hering Göttingensi
Laurentio Ottoni Hieronymi Seinstedto-Guelpherb.
Ernesto Conrado V. Brincken, Brunsvicensi.
Carolo Henrico Stiffer Ascanien si-Saxoni.

Chri-

Christoph. Ripke Mohof. Cellensi.
Johanni Theodoro Münch Harburgensi.
Bartholdo Georg Hölscher Bennigseno-Hannoverano.
Joh. Heinrich Sattler Hamelensi.
Roberto Knigge Hoja Hannoverano
Davidi Scharf Hoja Hannoverano.
Christ. Ceorgio Leist Hamelensi.
Joh. Ernesto Niemeyer Holtzmindensi.
Georg Hilm. Müller Einbeccensi.
Joh. Henrico Schacht Einbeccensi.
Sig. Jac. Schultze Oberga-Hildesiensi.
Johanni Henrico Lippold Palæo-Marchico Beidendorfiensi.
Gerhardo Melchiori Lahrmann Hildesiensi.
Hermanno Eccardo Hahnen Hildesiensi.
Ernesto Friderico Johanni Mertens Hannoverano.
Joachimo Christophoro Müller Wustroviensi Luneburgico.
Henrico Wilhelmo Conerding Hannoverano.
Joh. Julio Fedisch Altenovia-Hannov.
Joh. Matth. Schwemler Ditfurtensi Saxoni.
Joh. Michaëli Tölcke Halberstadiensi.

Joh. Conrado Kelterborn Dransfeldensi.
Friderico Christoph. Schönkeri Helmstadiensi.
Joh. Petro Fricke Hamerschlebiensi.
Johanni Abel Stendaliensi.
Henrico Sigismundo Stock Osterodano.
Joh. Nath. Leo Servestano.
Henrico Adriano Cörber Beendorffio-Magdeburgico.
Johanni Friderico Prallio Helmstadiensi.
Joh. Christophoro Selchou Berolinensi.
Johanni Albrechto Rauscheplat Göttingensi.
Theodoro Johanni Seelmann Hakeb. Magdeb.
Antonio Conrado Kropp Hagensi Schaumburgico.
Johanni Christiano Hencke Hannoverano.
Petro Albrechto Naumann Hannoverano.
Johanni Friderico Bode Eimbeccensi.
Joh. Wilh. Conerding Bucholtz-Hannov.
Johanni Conrado Brunahl Hildesiensi.
Jacobo Marenholtz Quedlinburgensi.
Casparo Wilhelmo Takke Goslariensi.
Johanni Jacobo Bodenstedt Peina-Hildesiensi.
Johanni Friderico Retberg Einbeccensi.

Johanni

Johanni Christiano Sandhagen Clausthalensi.
Justo Gerhardo Eiken Einbeccensi.
Johanni Friderico Schmidt Saldera Brunsvicensi.
Bartholdo Friderico Balcke Brunsvicensi.
Martino Friderico Blümler Magdeburg.
Alexandro Georgio Hausvvald Berckheimio Luneb.
Johanni Georgio Hohgreve Wylfinga-Hannover.
Petro Jäger Riddagshusano.
Johanni Friderico Rohn Haller-Springa Hannover.
Hieronymo Wigando Biel Luneburgens.
Johanni Heinrico Ohlen Einbeccensi.
Johanni Christophoro Günther Wolffenbyttel.
Alberto Treue / Strobecca-Halberstad.
Johanni Christiano Weigel Hildesiensi.
Georgio Martino Blettermann Wernigerod.
Johanni Conrado Hose Heinholtzâ Hannoverano.
Johanni Wilhelmo Meyer Heinholtzâ Hannover.
Joh. Ernesto Beims, Brunsvicensi.

Johanni Andreæ Jüſſovv Göttingenſi.
Sebaſtiano Conrado Lindemann Brunſv.
Jacobo Conrado Fahrenkohl Haller-Springa Hannov.
Ludolpho Albrechto Werner Northeim.
Erneſto Wilhelmo Meyer Cellenſi
Levino Conrado Petri Perrka Hannover.
Johanni Paulo Neuhuſio Nordheimenſi.
Adamo Theodoro Schmidt Witeberg.
Johanni Conrado Luttermann Zellerfelda Cheruſco.

DEcimus ſextus jam vertitur annus, quando nativa Chaldaicæ linguæ indole conciſe monſtratâ, *Chaldæam Danielis frontem*, pro officii Academici ratione cominus intueri docuimus; Auditoribus illius anni ſedulis, nunc clariſſimis Eccleſiarum Inſpectoribus, Paſtoribus, Rectoribus, viris venerandis, paucis defunctis. Interea hoc Danielis in *Babylonia* ſaxum frequenter volvimus, ut priſtinas *oris Chaldaici lineas* reſuſcitare nunc oportuerit. Tantum verò abeſt, frenum ſint paſſa hæc ſtudia tot annis, ut potius diſcendi cupidine, cum *Daniele* familiarius verſandi deſiderio,

4

derio, in *Chaldæos* quoque *interpretes* penetrandi ſtudio, ultra ſpem creverint. *In præſenti in Danielem Collegio,* Vos, Amici cariſſimi, cum aliis quorum nomina hic non comparent, veſtrimet ſtudii, veſtri in Philologiam affectus, veſtri ardoris, communis Academiæ noſtræ floris & decoramenti teſtes indubitati. Sunt inter vos, qui in variis Academiis celebres audivere Philologos, qui ſacræ Judaicæ antiquitatis receſſus & apud nos ſedulo ſcrutati, qui Moſis & Prophetarum oracula magnâ curâ ponderarunt, ingenia nobilia, elegantiorum ſtudiorum decora, dignæ Exegeſeos ſpes ampla.

Res grammaticas verſare Vos docti ſine ambagibus, ſine temporis diſpendio, ſine inanibus & moroſis formulis, ſine memoriæ crucibus, breviter & nativo habitu atque ordine. Qui quondam experti, quantum temporis non abſumtum ſed perditum Grammaticalibus tricis, vel ſolâ Latinâ ac Græca lingua anxie diſcendis. Per has ergo palæſtras grammaticales tranſire, non illis immori didiciſtis: Quod pretioſum & irreparabile tempus, non diſciplinarum ſuperfluis remoris, ſed omiſſis ſupervacanea-

rum quæstionum præstigiis, utilibus & necessariis impendendum, quæ ad veritatem & vitam faciant.

Neque *pro sacrorum autorum sensu dignoscendo*, solis imminere *Lexicis* sueti: Quorum communem hucusque tenuitatem abunde animadvertistis, quippe quæ non nisi communissimam quandam vocum significationem exhibeant, quæ nec sufficiat, nec ad orationem universam quadret, sed mille modis pro cujusvis scriptoris scopo & affectu variet; præterquam quod centenæ voces, ex vicinarum linguarum & antiquitatis negligentiâ, ineptissimas apud Lexicographos induerint personas. Quod non autoribus talium indicum & Catalogorum, sed longæ & temerariæ persuasioni & securæ nimis fidei dandum.

Cum quibus multo periculosius peccent *Concordantiæ*, quæ præter laudabilem locorum seriem significationes audacter determinent, ac suis quamque locis nimis secure assignent. Quæ via, tritissima alioquin, proxime in avia deducat, cum hoc imperium adeo in Philologica interpretatione

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn82569437X/phys_0023
DFG

tione sit tyrannicum, ut Fontium lectorem rarò in veram dimittant viam.

Sed nec *Versionibus* vos aut Fontes mancipare instituistis: memores, illas, filias plerumque Lexicorum aut vulgatorum Commentariorum, matribus suis esse similes. Ut qui hac semper oberret chordâ, cum Scriptoris tum suum sensum communem cum versione versum eversumque tandem intelligat: Cum cœcus cœcum infeliciter ducat!

Quin ipsosmet de genuino sensu, & *meliore versione concinnanda*, prudenter dispicere, & de aliis *judicare*, easve *emendare*, vestri juris esse cognovistis.

Eoque fine, *cognatarum Orientalium linguarum usum* adsciscere consuevistis, consultis pariter *veteribus* quibuscunque *interpretationibus*, non servili obsequio, sed libero judicio, pro dignoscendis veterum sententiis, iisque ad veritatis normam exigendis. Nec rejectis contumaciter *Judæorum* in avitæ suæ linguæ indolem *notis*, quæ nec contemtim repudientur, nec serviliter admittantur, quin solerter discutiantur,

antur. Cum præiverint hi ad minimum, etsi à via aberrasse tandem contigerit miseros, qui & in errorem postea seducerent æmulos plerosque incautos.

Cui velut continenti terræ vicinum tempestuosum mare *diffusæ veteris doctrinæ Judaicæ*, tum quoad civilium & sacrorum *ritus & ceremonias*, tum eorum *fontes & origines*, communes item persuasiones ac longæ traditionis opiniones, quibus gens non tam imbuta quondam vel & hodie, sed fascinata. Ad quam rem montes *operum & Commentariorum Rabbinicorum* pertinent, qui *jura & mores avorum* vastis *Juris sacri & civilis corporibus* complexi. Quod profecto *Philologi forum* tam amplum ut seculorum spatium nimis sit angustum, quibus longa posteritas hunc campum emetiatur, rationibus præcipue evolvendis.

Posthæc *veteris cujuscunque historiæ & geographiæ* notitiam, nec trivialem, sed exactam, minus adhuc exploratam, vos quærere conati. Quandoquidem sine his nullius, quanto minus sacri scriptoris, vel una perio-

periodus, ne dicam tota oratio, intelligi vel mediocriter possit. Neque ea nude, pro Fontium studio, historia à vobis & orbis cognitio perveſtigata, quæ, nimis angustis cancellis clausa, *sacra* vulgo audit; sed quæ laxo & naturali suo ambitu *rem exteram omnem* extra Judaicos circulos comprehendit. Judaica quippe gens pars orbis, quæ aliis regnis circumdata, ab aliis populis varia experta fata, pacis & belli, commerciorum & scelerum vinculis. Unde sacris viris, Mosi & Prophetis, solenne, universi orbis, tunc cogniti, rem tangere, sive Judæos proxime attingeret, sive affectura aliquando metueretur. Neque enim tenebræ tetriores lucem obnubant Prophetarum, quàm *veteris exteri orbis* supina ignorantia. Neque verò illa *orbis notitia*, in solis regionibus & regnis, montibus & fluminibus externoque situ posita, sed quæ à primis rerum originibus, populorum fata & facinora, migrationes & successiones, bellorum tempestates & fœderum vincula, quæ morum disciplina, quæ legum habenæ, in exteris quibuscunque terris & nationibus inclaruerint: Primorum *inter Græcos* illustrium *Poetarum*, *Historicorum* dein

dein graviſſimorum, monumentis præclaris, ſedulo nec deſultorie conſultis. Junctis & *Latinis*, ſimilis ingenii & doctrinæ, ejusdemque artis, *rem veterem* nervoſe canendi, & veterum exemplo virtutem magnifice celebrandi.

Nec poſtrema hujus rei pars, *veteris cultus ſacri, in gentibus ſuborti*, profani & ſuperſtitioſi, tam vaſtis deorum creditorum gregibus locupletati, quoad *ortum, ritus & mores*, peritia. Quippe quæ *ſacræ rei corruptio* ex immenſo ampliſſimi orbis oceano in Judaicæ gentis rivos ſe copioſe exonerarat, cum Moſis & Prophetarum lacrymis.

Inprimis locupletiſſimi *artis dicendi theſauri* præ omnibus præſidiis à vobis æſtimati, pro digno *Fontes* cum *intelligendi* tum *enarrandi* ſtudio. Orationis ſiquidem natura, vis, dignitas, & quædam in civitate majeſtas, ex *Oratorum* priſci orbis ore, plene dignoſcenda. Quod ampliſſimum *Philologi, boni Fontium interpretis, negotium*, qui pro genuina dictionis virtute cognoſcenda atque apto orationis habitu obſervando, ſummi hujus & divini in homines bene-

beneficii intimam naturam perveſtigaverit. Quæ res tam ardua, ut, non pectoris fibras, non viſcera, ſed cerebrum, ſed intimam medullam, ſed ſanguinis ſpiritus omnes exhauriat, quæ linguæ differentis manusve ſcribentis habenas artificioſiſſime moderetur. Non penetrabit ne dicam decorem ac dignitatem, nec movendi vim, ſed nec genuinum ſenſum ſermonis, ut civilis ita & ſacri, hujus judicandi facultatis expers. Unde eſt, quod communis interpretum cohors tanto voluminum molimine plerumque nihil agat, ne labia quidem Prophetæ, quid dicam pectus, tangens. Ut enim res cognoſcitur, ita & refertur. Male perſpecta, pejus recenſetur. Nec gravius in dicentem peccet, quam interpres dictionis imperitus.

Proinde *ſtyli ornatus & pondus*, figurarum fulgor & ambitus longus, quibus in rebus conſiſtat, ex illa diſciplina hauſiſtis, Philologi, ut conſtet vobis abunde, quæ illa ſuperior ſit in animos, conſilia, inſtituta hominum, ſermonis poteſtas, armis validior.

Ante omnia exploratum habetis primævum

vum in orbe, sublime & obliquum, *hieroglyphicum scribendi genus*, quo vetustissimi quique, sacri & exteri scriptores inclaruerunt. Quem *orationis splendorem in sacris* illustrare conati Patrum plures; præ cæteris, longis sermonibus, Clemens Alexandrinus: In exteris, exempla luculentissima Homerus, Orpheus, cum Tragicis plerisque, quorum enarratores, veteres & recentes, plerique à scopo alieni. Quæ universa solertis Philologi judicium & censuram postulant.

In qua diffusissima *dicendi* & *recensendi* arte nobilissimum eminere scitis momentum, quod omnem operam & ingenii vim excellat, *affectus & consilii scrutamen*. Quæ una & ultima totius cujuslibet libri & sermonis cognoscendi norma. Indagare scriptoris non solùm, sed & cujusvis, de quo scriptori sermo, genium, intentionem, scopum, animique affectionem, perarduum, & paucis datum: Quo consilio scripserit, dixerit, vel orator, Poëta, historicus, vel omnia, vel potiora: Quo affectu res confecerit quilibet, cujus res ab autore referuntur. Quod profecto tam abstru-

abstrusum, ut summo jure dici possit, nullum in orbe monumentum literarium, sive soluta sive ligata oratione scriptum, à quoquam integre adhucdum esse intellectum, propter sublimitatem spiritus, & profunditatem reconditi consilii. At verò hæc demum anima totius scripti, quocunque feratur nomine. Philologus, hoc charactere indignus, interpres temerarius, hujus scrutandi artis expers. Pectus ni findat scriptoris, ni in viscera & cordis penetralia descendat, motus animi, & consilii vim in scriptore animadversurus, non in cortice sed in cute hæret, plus *somnians de sensu & scopo scriptoris*, quàm vastis voluminibus vel verbum dicens.

Quin si hæc probe, quod non obvium, sint expedita, ut *de mente & intentione, consilio & affectu dicentis* constet, non minus difficilis Philologo incumbit *labor recensendi* tam profundos in scriptore pectoris recessus. *Recensio vel enarratio Prophetæ*, Philologo plus imponit operæ, quàm omnibus viribus intensis exequi valeat. Qui tenetur, universa superiora, non tantum mente complecti, sed & suo loco, or-

dine, distincte atque dilucide commemorare. Nec adeo solùm ex reliquo orbe arcessenda in recensione, quæ ad lucem orationis præsentis, ex Propheta aut Mose, spectant; sed præcipue consilia, pectoris arcana, affectusque Scriptoris, vivide, luculenter, eodem spiritu, digno & sufficienti orationis ambitu recensere, hoc opus hic labor. Spiritu feratur Prophetæ, qui spiritum sistere conetur. Quod opus est digni interpretis. Quæ Scriptor *verbo* pondera complexus, Philologus evolvere pari virtute *longo sermone* sustineat. Qualis viva & operosa, penetrans, vel recensio vel paraphrasis, multum postulat sanguinis, qui non frigeat, non sedeat, sed motu ad autorem accedat, qui recensendus. Qualis fusior commemoratio lectorem vel auditorem pari moveat occulta vi vel & impetu, quò Autor brevi dictione animum legentis flexerat. Quæ Philologi dignitas, munerisque pars tam nobilis, ut ad scriptoris præstantiam accedat proxime.

Atque hæ potiores, extremis nunc digitis tactæ, alibi pro rerum dignitate illustrandæ, *Philologi partes*, summatim sed arc-

ctè comprehensæ, nunquam divellendæ, unam *lectionis* absolvunt vim. *Legere*, vel & *interpretari* autorem, quemcunq;, longissimæ artis est, & functionis operosissimæ. Ut perpauci sint, qui vel unum rite recteq; legere norint autorem, quid dicam sacrum, quod posteris videbitur relictum. Sed tanto fructuosior peritia, quanto Philologus, vel mediocriter in his versatus, promtior & expeditior evadit in sacra concione, argumenta dignoscendi ardua & cœtui congrua, ansamque in usus convertendi aptos locupletissimam, cum magna dicendi virtute. Probe noviſtis hæc omnia, ô Mei, quibus cognoscendis atq; exercendis occupati estis quotidie, ut strenui evadatis Philologi, Fontium lectores & interpretes digni.

Hæc ergo potissima *Philologi negotia*, quæ usu probentur laudabili, tenuissimis lineis levissime indigitata, in nostra *Danielis* quoque *Chaldæi*, æque ac Mosis aut Prophetæ Hebræi lectione recensioneve pro ratione temporis curate attendemus. In quos vestros usus, pro Geographiæ veteris in *Babylonia* luce, *Sippharam* noviſſime dedimus *Babyloniæ*: Pro historiæ sacræ tenore, *exiliive Babylonici*, *per Mosen ante tot secula indicti*, horrore, *Mosen*

recensuimus *ante obitum*, Deut. 32. fata Israëlis ad exilium usque flebiliter canentem: In *longam Babylonicarum rerum expeditionem, septuaginta annorum*, stitimus *Colossum Nebucadnezaris*, quem in somno viderat, *Dan. II.* Quos tenues *in Danielem* radios, pro tenebris dispellendis, proximis diebus cominus jam estis intuiti: Ut habeatis domi, quod ad *Danielem legendum* faciat. Cetera vivæ servanda & operosiori recensioni, pro seculi stomacho & captu. Hoc, quod agitis, Philologiæ cultores ingenui, agite seduli: *Danielis frontem & pectus* inspicite attenti: Animum infractum, fidem inexpugnabilem, magnam ingenii & spiritus vim, serenitatem nullis convitiis & insidiis extinguendam, memori mente tenete, sic demum verba & orationem ejus intellecturi. Sic olim in luculento quolibet vestri officii genere, à Daniele edocti, & flammas furni, & fauces leonum, & ungues draconum superabitis felices. Vivite boni & præsentes, ut Philologos decet.

Script. d. 1. Febr.
1708.

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn82569437X/phys_0033
DFG

I.
NOMINA
MASCULINA
Singularia

Absoluta	Constructa	Emphatica
סֵפֶר	סֵפֶר	סִפְרָא
מֶלֶךְ	מֶלֶךְ	מַלְכָּא
טַעַם	טַעַם	טַעֲמָא
בַּשְׂרִי	בַּשְׂרִי	בִּשְׂרָאָא

Pluralia

סְפָרִין	סִפְרֵי	סִפְרַיָּא
מַלְכִין	מַלְכֵי	מַלְכַיָּא
טַעֲמִין	טַעֲמֵי	טַעֲמַיָּא
בַּשְׂרָאִין	בַּשְׂרָאֵי	בַּשְׂרַיָּא

FEMININA.
Singularia

Absoluta	Constructa	Emphatica
חָכְמָה	חָכְמַת	חָכְמְתָא
בְּתוּלָה	בְּתוּלַת	בְּתוּלְתָא
נְוָלִי	נְוָלִית	נְוָלִיתָא
מַלְכוּ	מַלְכוּת	מַלְכוּתָא

Pluralia

חָכְמָן	חָכְמָת	חָכְמָתָא
בְּתוּלָן	בְּתוּלַת	בְּתוּלָתָא
נְוָלִין	נְוָלִית	נְוָלִיתָא
מַלְכָן	מַלְכוּת	מַלְכוּתָא

Special.

Singul.			Plural.		
Absol.	Constr.	Emph.	Absol.	Constr.	Emph.
אַב	אַב	אַבָּא	אַבְהָן	אַבְהַת	אַבְהָתָא
אֵם	אֵם	אִמָּא	אִמְּהָן	אִמְּהַת	אִמְּהָתָא

Præfixa

מרה וכלב

Eadem quæ apud Hebræos. Niſi quod pro ש ſit ר, litera ſibilante in tenuem mutata, ut ſæpe fit in hac dialecto. Adhibetur etiam pro hoc præfixo integra interdum & ſeparata particula דִי pro Hebraico אֲשֶׁר. Ignorant Chaldæi ן caufale Hebræorum, futuris præfixum.

Pronomina Perſonalia

אֲנָא		אֲנַחְנָא	
אַנְתְּ	אַנְתְּ	אַנְתּוּן	אַנְתֵּן
הוּא	הִיא	הִנּוּן	הִנֵּן

Suffixa

מַלְכָּא	Rex		
מַלְכִּי		מַלְכַּנָא	
מַלְכָּךְ	מַלְכֵךְ	מַלְכְּכוֹן	מַלְכֵכֶן
מַלְכֵּהּ	מַלְכַּהּ	מַלְכְּהוֹן	מַלְכֵּהֶן
מַלְכַיָּא	Reges		
מַלְכַּי		מַלְכַּנָא	
מַלְכָיִךְ	מַלְכַיְכִי	מַלְכֵיכוֹן	מַלְכֵיכֶן
מַלְכָוֹהִי	מַלְכָהָא	מַלְכֵיהוֹן	מַלְכֵיהֶן
בְּתוּלְתָּא	Virgo		
בְּתוּלְתִּי		בְּתוּלְתַנָא	
בְּתוּלְתָּךְ	בְּתוּלְתֵךְ	בְּתוּלְתְּכוֹן	בְּתוּלְתְּכֶן
בְּתוּלְתֵּהּ	בְּתוּלְתַּהּ	בְּתוּלְתְּהוֹן	בְּתוּלְתְּהֶן
בְּתוּלָתָא	Virgines		
בְּתוּלָתִי		בְּתוּלָתַנָא	
בְּתוּלָתָךְ	בְּתוּלָתֵךְ	בְּתוּלָתְּכוֹן	בְּתוּלָתְּכֶן
בְּתוּלָתֵּהּ	בְּתוּלָתַּהּ	בְּתוּלָתְּהוֹן	בְּתוּלָתְּהֶן

CTUM

si verbum defi
v.

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn82569437X/phys_0036
DFG

VERBUM PERFECTUM

פָּקַד l. פָּקַד l. פָּקִיד

	Peal	Ithpeel	Paël	Ithpaal	Aphel	Ittaphal
Præteritum	פָּקַד פָּקְדַת פָּקַדְתְּ פָּקַדְתְּ פָּקַדְתְּ פָּקְדוּ פָּקַדְנָא פָּקַדְתּוּן פָּקַדְתֵּן פָּקְדָנָא	אִתְפְּקַד אִתְפְּקְדַת אִתְפְּקַדְתְּ אִתְפְּקַדְתְּ אִתְפְּקַדְתְּ אִתְפְּקְדוּ אִתְפְּקַדְנָא אִתְפְּקַדְתּוּן אִתְפְּקַדְתֵּן אִתְפְּקְדָנָא	פְּקַד פְּקְדַת פְּקַדְתְּ פְּקַדְתְּ פְּקַדְתְּ פְּקְדוּ פְּקַדְנָא פְּקַדְתּוּן פְּקַדְתֵּן פְּקְדָנָא	אִתְפְּקַד אִתְפְּקְדַת אִתְפְּקַדְתְּ אִתְפְּקַדְתְּ אִתְפְּקַדְתְּ אִתְפְּקְדוּ אִתְפְּקַדְנָא אִתְפְּקַדְתּוּן אִתְפְּקַדְתֵּן אִתְפְּקְדָנָא	אַפְקַד אַפְקְדַת אַפְקַדְתְּ אַפְקַדְתְּ אַפְקַדְתְּ אַפְקְדוּ אַפְקַדְנָא אַפְקַדְתּוּן אַפְקַדְתֵּן אַפְקְדָנָא	אִתְפְּקַד אִתְפְּקְדַת אִתְפְּקַדְתְּ אִתְפְּקַדְתְּ אִתְפְּקַדְתְּ אִתְפְּקְדוּ אִתְפְּקַדְנָא אִתְפְּקַדְתּוּן אִתְפְּקַדְתֵּן אִתְפְּקְדָנָא
Infin.	מִפְקַד	אִתְפְּקָדָא	פְּקָדָא	אִתְפְּקָדָא	אַפְקָדָא	אִתְפְּקָדָא
Imper.	פְּקַד פְּקְדִי פְּקְדוּ פְּקֹדְנָא	אִתְפְּקַד אִתְפְּקְדִי אִתְפְּקְדוּ אִתְפְּקֹדְנָא	פְּקַד פְּקְדִי פְּקְדוּ פְּקֹדְנָא	אִתְפְּקַד אִתְפְּקְדִי אִתְפְּקְדוּ אִתְפְּקֹדְנָא	אַפְקַד אַפְקְדִי אַפְקְדוּ אַפְקֹדְנָא	אִתְפְּקַד אִתְפְּקְדִי אִתְפְּקְדוּ אִתְפְּקֹדְנָא
Futurum	אֶפְקַד תִּפְקַד תִּפְקְדִין יִפְקַד תִּפְקַד נִפְקַד תִּפְקְדוּן תִּפְקֹדְנָה יִפְקְדוּן יִפְקֹדְנָה	אֶתְפְּקַד תִּתְפְּקַד תִּתְפְּקְדִין יִתְפְּקַד תִּתְפְּקַד נִתְפְּקַד תִּתְפְּקְדוּן תִּתְפְּקֹדְנָה יִתְפְּקְדוּן יִתְפְּקֹדְנָה	אֶפְקַד תִּפְקַד תִּפְקְדִין יִפְקַד תִּפְקַד נִפְקַד תִּפְקְדוּן תִּפְקֹדְנָה יִפְקְדוּן יִפְקֹדְנָה	אֶתְפְּקַד תִּתְפְּקַד תִּתְפְּקְדִין יִתְפְּקַד תִּתְפְּקַד נִתְפְּקַד תִּתְפְּקְדוּן תִּתְפְּקֹדְנָה יִתְפְּקְדוּן יִתְפְּקֹדְנָה	אַפְקַד & אַהְפְּקַד תַּפְקַד תַּפְקְדִין יַפְקַד תַּפְקַד נַפְקַד תַּפְקְדוּן תַּפְקֹדְנָה יַפְקְדוּן יַפְקֹדְנָה	אֶתְפְּקַד תִּתְפְּקַד תִּתְפְּקְדִין יִתְפְּקַד תִּתְפְּקַד נִתְפְּקַד תִּתְפְּקְדוּן תִּתְפְּקֹדְנָה יִתְפְּקְדוּן יִתְפְּקֹדְנָה
Partic. præsens	פֹּקֵד פֹּקְדָא פֹּקְדִין פֹּקְדָן	מִתְפְּקֵד מִתְפְּקְדָא מִתְפְּקְדִין מִתְפְּקְדָן	מְפַקֵּד מְפַקְּדָא מְפַקְּדִין מְפַקְּדָן	מִתְפַּקֵּד מִתְפַּקְּדָא מִתְפַּקְּדִין מִתְפַּקְּדָן	מַפְקֵד מַפְקְדָא מַפְקְדִין מַפְקְדָן	מִתַּפְקֵד מִתַּפְקְדָא מִתַּפְקְדִין מִתַּפְקְדָן
Partic. præter.	פָּקִיד פְּקִידָא פְּקִידִין פְּקִידָן					

Tertia feminini præteritorum refert formam nominis ת-- si verbum desinat in ר, vel ת--, si ultima sit gutturalis ח, ע.

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn82569437X/phys_0037
DFG

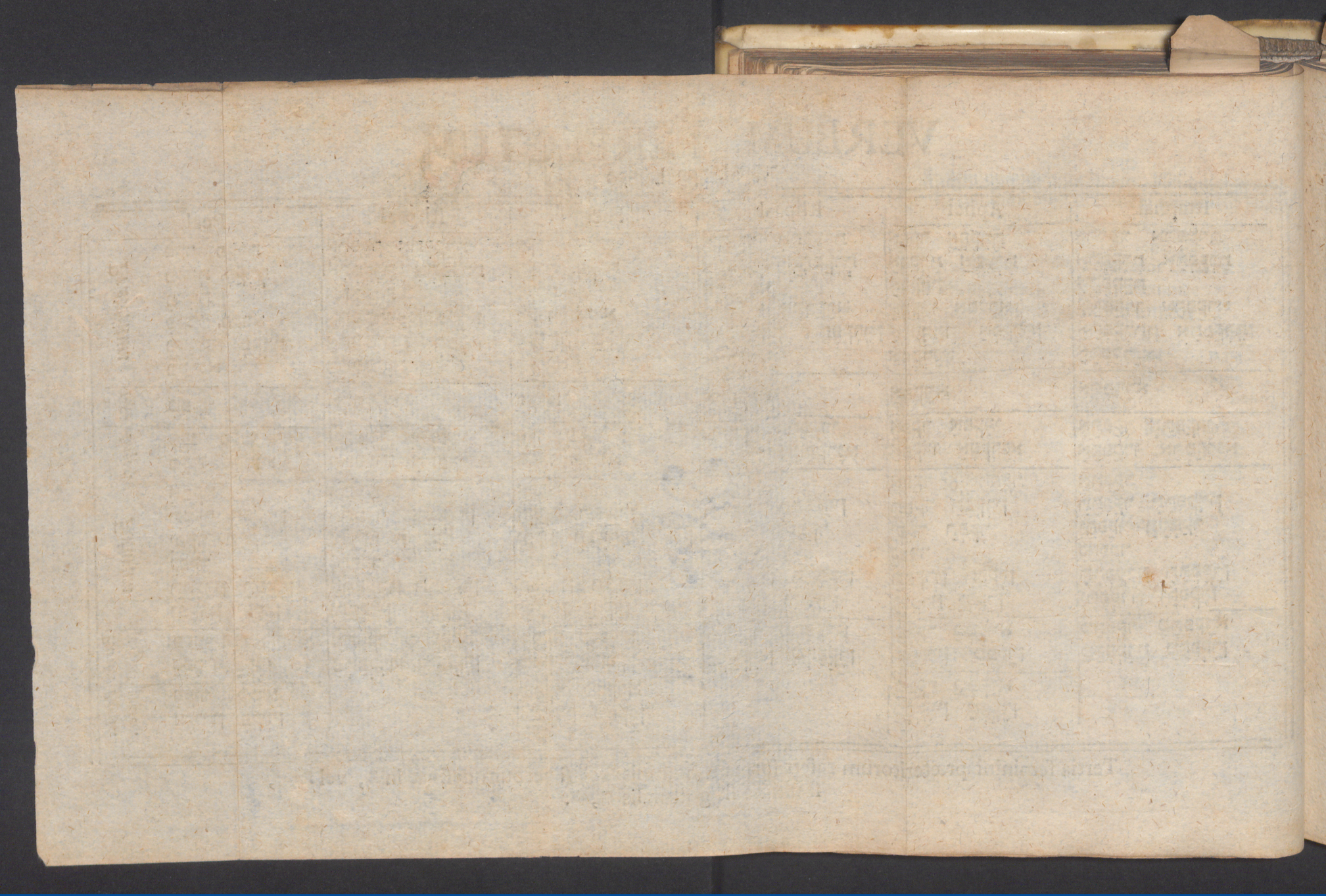

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn82569437X/phys_0038
DFG

4

Verba Imperfecta; Quiescentia & Defectiva.

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn82569437X/phys_0040
DFG

Primæ ra-

Ittaphal	Aphel	Ithpaal	Pael
אִתּוֹכַל	אוֹכֵל	אִתְאֲכַל	אֲכַל
אִתּוֹכְלָא	אוֹכְלָא	אִתְאֲכְלָא	אֲכָלָא
אִתּוֹכַל	אוֹכֵל	אִתְאֲכַל	אַכֵּל
אֶתּוֹכַל	אוֹכֵל l. אַהוֹכֵל	אֶתְאֲכַל	אֲאַכֵּל
מִתּוֹכַל	מוֹכֵל l. מְהוֹכֵל מוֹכַל	מִתְאֲכַל	מְאַכֵּל מְאֻכַּל

dicalis א אֲכַל

Peal	Ithpeel
אֲכַל אֲכָלַת אֲכַלְתְּ אֲכַלְתְּ אֲכַלְתְּ אֲכַלוּ אֲכָלָא אֲכַלְתּוּן אֲכַלְתֵּן אֲכַלְנָא	אִתְאֲכַל
מֵאכַל	אִתְאֲכָלָא
אֵכֶל אֵכְלִי אֵכְלוּ אֵכְלָנָא	אִתְאֲכַל
אֵיכֵל I. אֵכֵל תֵּיכֵל תֵּיכְלִין תֵּיכֵל תֵּיכֵל נֵיכֵל &c.	אִתְאֲכַל
אֲכַל אֲכָלָא אֲכָלִין אֲכָלָן	מִתְאֲכַל
אֲכִיל אֲכִילָא אֲכִילִין אֲכִילָן	

Primæ ra

Ittaphal	Aphel	Ithpaal	Paël
אִתּוֹלַד	אוֹלֵד	אִתְיַלַּד	יַלַּד
אִתּוֹלָדָא	אוֹלָדָא	אִתְיַלָּדָא	יַלָּדָא
אִתּוֹלַד	אוֹלֵד	אִתְיַלַּד	יַלַּד
אֶתּוֹלַד	אוֹלֵד I. אַהוֹלֵד	אֶתְיַלַּד	אַיַּלַּד
מִתּוֹלַד	מוֹלֵד I. מְהוֹלֵד מוֹלַד	מִתְיַלַּד	מַיַּלַּד מְיַלַּד

dicalis יְלֵד ו

Ithpeel	Peal
אִתְיְלֵד	יְלֵד יְלֵדַת יְלֵדְתְּ יְלֵדְתְּ יְלֵדֵת יְלֵדוּ יְלֵדָא יְלֵדְתּוּן תֵּן יְלֵדְנָא
אִתְיְלָדָא	מֵילַד .l מִלַּד .l מִנְלַד
אִתְיְלַד	לֵד
אֶתְיְלַד	אֵילַד אִלַּד אִנְלַד
מִתְיְלֵד	יָלֵד
	יְלִיד

Mediæ ra

Ittaphal	Aphel	Ithpaal
אִתְּקַם	l. אֲקִים אוֹקִים	אִתְקַיֵּם l. אִתְקוֹמַם
אִתְּקְמָא	אֲקָמָא	אִתְקַיְּמָא
אִתְּקַם	אֲקִים	אִתְקַיַּם
אִתְּקַם	אֲקִים l. אַחְקִים	אִתְקַיַּם
מִתְּקַם	מְקִים מְקַם	מִתְקַיַּם

dicalis קום ו

Peal	Ithpeel	Pael
קָם קָמַת קָמְתָּ קָמְתְּ קָמְתִּי קָמוּ קָמָא קָמְתוּן תֵּן קָמְנָא	אִתְקָם	קַיֵּם & קוֹמֵם
מְקָם	אִתְקְמָא	קַיְמָא קוֹמְמָא
קוּם	אִתְקַם	קַיֵּם קוֹמֵם
אֶקוּם תָּקוּם &c.	אֶתְקַם תִּתְקָם	אֲקַיֵּם אֲקוֹמֵם
קָאֵם קָיְמָא קָיְמִין קָיְמָן	מִתְקָם	מְקַיֵּם l. מְקוֹמֵם מְקַיֵּם l. מְקוֹמֵם

Tertiæ ra

Ittaphal	Aphel	Ithpaal	Paël
אִתַּגְלִי	אַגְלִי	אִתְגַּלִי	גַּלִי
אִתַּגְלָאָה	אַגְלָאָה	אִתְגַּלְאָה	גַּלְאָה
אִתַּגְלִי	אַגְלִי	אִתְגַּלִי	גַּלִי
אִתַּגְלֵי	אַגְלֵי	אִתְגַּלֵי	אֲגַלֵי
מִתַּגְלִי	מַגְלִי	מִתְגַּלִי	מְגַלִי
	מַגְלֵי		מְגַלֵי

dicalis א vel ה גְּלָה l. גְּלָא

Peal				Ithpeel
גְּלָא	גְּלַת l.	גְּלִי	גְּלִית	אִתְגְּלִי
גְּלִית	גְּלַיְתְּ	גְּלִית	גְּלִית	
גְּלִית		גְּלִית		
גְּלוֹ	גְּלָאָה	גְּלִין	גְּלִיאוּ יָא	
גְּלִיתוֹן	תֵּן	גְּלִיתוֹן	תֵּן	
גְּלִינָא		גְּלִינָא		
מִגְּלָא				אִתְגְּלָאָה
גְּלִי	גְּלִי			אִתְגְּלִי
גְּלוֹ	גְּלֵן	נָא		
אֶגְּלִי				אִתְגְּלִי
תִּגְּלִי	תִּגְּלִין			
יִגְּלִי	תִּגְּלָא			
נִגְּלָא				
תִּגְּלוֹן	תִּגְּלִין			
יִגְּלוֹן	יִגְּלִין			
גָּלָא	גָּלְיָא			מִתְגְּלִי
גָּלוֹן	גָּלְיָן			
גַּלָּא	גַּלְיָא			
גַּלָּיָן	גַּלְיָן			

Primæ ra

Ittaphal	Aphel	Ithpaal
אִתַּפֵּק	אַפֵּק	אִתְנַפֵּק
אִתַּפְּקָא	אַפְּקָא	אִתְנַפְּקָא
אִתַּפֵּק	אַפֵּק	אִתְנַפֵּק
אִתַּפֵּק	אַפֵּק	אִתְנַפֵּק
מִתַּפֵּק	מַפֵּק	מִתְנַפֵּק
	מַפֵּק	

dicalis נפק נ

Pael	Ithpeel	Peal
נַפֵּק	אִתְנַפֵּק	נְפַק
נַפְקָא	אִתְנַפְקָא	מִפַּק
נַפֵּק	אִתְנַפֵּק	פַּק
אֲנַפֵּק	אִתְנַפֵּק	אֶפַּק
מְנַפֵּק	מִתְנַפֵּק	נָפֵק
מְנַפֵּק		נְפִיק

Gemina

Ittaphal	Aphel	Ithpaal	Pael
אִתַּדַּק	אַדַּק	אִתְדַּקַּק	דַּקַּק
אִתַּדַּקָּא	אַדַּקָּא	אִתְדַּקַּקָּא	דַּקַּקָּא
אִתַּדַּק	אַדִּק	אִתְדַּקַּק	דַּקִּק
אִתַּדַּק	אַדֵּק	אִתְדַּקַּק	אַדַּקֵּק
סִתַּדַּק	סַדֵּק	סִתְדַּקַּק	סְדַקֵּק
	סַדַּק		סְדַקֵּק

Per omnia paradigmata, incidunt in Da*daica & Syriaca* una sint *lingua*, levi di-

tum דְּקַק

Ithpeel	Peal
אִתְדְּקֵק	דַּק דַּקַּת דַּקְתְּ דַּקְתְּ דַּקֵּת דַּקּוּ דַּקָּא דַּקְתּוּן תֵּן דַּקְנָא
אִתְדְּקָקָא	מִדַּק
אִתְדְּקַק	דּוֹק דּוֹקִי דּוֹקּוּ דּוֹקְנָא
אֶתְדְּקֵק	אֶדּוֹק &c. תִּדּוֹק
מִתְדְּקֵק	דָּקֵק דָּקְקָא &c.
	דְּקִיק

niele & Esra *Syriacis* similia : Quod *Chal-*
stincta sono.

ABunde sufficiunt paucula hæc, sed omnium *partium orationis exempla*, *pro legendo Daniele & Esra*, nec non *Paraphrastis Chaldæis*. Gemina & apta *Paradigmatum formatio*, *à solerte viro instituta*, facile suggeret *rationes*, non solùm *formationis*, sed & si quæ videantur alicubi in autoribus incidere nonnihil discrepantia, aut *formæ vocum singulares*. Ut in his hærere, & *spinas grammaticas fingere*, sit literis obesse, studia remorari, & tempus fallere. Hebraismus jam ante cognitus, omnia singularia, aut irregularia visa, illustrat & expedit facillime. Regularum ambages, & ambiguas regularum exceptiones intempestive crepare, temerarium. *Paradigmata*, *manifestissima sunt regula*, via planissima, oculis ducibus apertis.

Abit tandem *intricatum seu barbarum linguæ discendi seculum*, quo memoria inutilibus formulis turmatim obruta; Quando multis annis nihil discere datum, præter obscuras & inertes, omnis ingenii expertes formulas aut mensuras. Quasi ad barbam usque senilem grammaticas discere oporteat, neglectis interea autoribus, quos frequenter perlegere integros par fuerat. Grammaticum studium, inventum incomparabile. Sed Grammaticæ tricæ, Scholasticorum spinæ, & aniles fabulæ, pari passu ambulant: Ætatem perdunt, & judicium corrumpunt.

CHALDAICA IV. DANIELIS CAPITA.

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn82569437X/phys_0054
DFG

Philologis Auditoribus

S.

SI Chaldaica non essent scrutanda propter antiquas ecclesiæ Judaicæ versiones Chaldaicas, propter Scripta & Commentaria veterum Judæorum, sine quibus res ecclesiæ veteris intelligi & dijudicari non possunt: Vel ob solum *Danielem*, Chaldæorum mores expertum, curate discere oporteret. Ut familiaritas cum Daniele contrahi, Spiritus Prophetæ ex colloquio dignosci, prudentia ex illius ore impetrari, constantia ab illo disci, religio & devotio tanto exemplo roborari, par certamen cum improbis & contumeliosis sustineri, sed & superior divina manus sereno illius fato sentiri posset. Tanti est Danielem intelligere. Hoc agite & vivetis cum Daniele, integri, præsentes, Deo fisi, obtrectatorum miserti, omnibus insidiis superiores, æternum salvi. Scr. d. 20. Nov. Dom. Matth. 18.

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn82569437X/phys_0055
DFG

Dan. Capite II. verſu 4.

וַיְדַבְּרוּ הַכַּשְׂדִּים לַמֶּלֶךְ אֲרָמִית
מַלְכָּא לְעָלְמִין
5. חֱיִי אֱמַר חֶלְמָא לְעַבְדָיךְ וּפִשְׁרָא נְחַוֵּא׃ עָנֵה
מַלְכָּא וְאָמַר לְכַשְׂדָיֵא מִלְּתָה מִנִּי אַזְדָּא הֵן
לָא תְהוֹדְעוּנַנִי חֶלְמָא וּפִשְׁרֵהּ הַדְּמִין
6. תִּתְעַבְּדוּן וּבָתֵּיכוֹן נְוָלִי יִתְּשָׂמוּן׃ וְהֵן חֶלְמָא
וּפִשְׁרֵהּ תְּהַחֲוֹן מַתְּנָן וּנְבִזְבָּא וִיקָר שַׂגִּיא
תְּקַבְּלוּן מִן־קֳדָמַי לָהֵן חֶלְמָא וּפִשְׁרֵהּ
7. הַחֲוֹנִי׃ עֲנוֹ תִנְיָנוּת וְאָמְרִין מַלְכָּא חֶלְמָא
8. יֵאמַר לְעַבְדּוֹהִי וּפִשְׁרֵהּ נְהַחֲוֵה׃ עָנֵה מַלְכָּא
וְאָמַר מִן־יַצִּיב יָדַע אֲנָא דִּי עִדָּנָא אַנְתּוּן
זָבְנִין כָּל־קְבֵל דִּי חֲזֵיתוּן דִּי־אַזְדָּא מִנִּי מִלְּתָא׃
9. דִּי הֵן־חֶלְמָא לָא תְהוֹדְעֻנַנִי חֲדָה־הִיא
דַתְכוֹן וּמִלָּה כִדְבָה וּשְׁחִיתָה הִזְדַּמִּנְתּוּן
לְמֵאמַר קֳדָמַי עַד דִּי עִדָּנָא יִשְׁתַּנֵּא לָהֵן חֶלְמָא
10. אֱמַרוּ לִי וְאִנְדַּע דִּי פִשְׁרֵהּ תְּהַחֲוֻנַנִי׃ עֲנוֹ
כַשְׂדָיֵא קֳדָם מַלְכָּא וְאָמְרִין לָא אִיתַי אֱנַשׁ
עַל־יַבֶּשְׁתָּא דִּי מִלַּת מַלְכָּא יוּכַל לְהַחֲוָיָה
כָּל־קְבֵל דִּי כָל מֶלֶךְ רַב וְשַׁלִּיט מִלָּה כְדִנָה
11. לָא שְׁאֵל לְכָל־חַרְטוֹם וְאַשָּׁף וְכַשְׂדָי׃ וּמִלְּתָא
דִּי־מַלְכָּא שָׁאֵל יַקִּירָה וְאָחֳרָן לָא אִיתַי דִּי
יְחַוִּנָּה

יחונה קדם מלכא להן אלהין די מרחמן
12. עם־בשרא לא איתוהי: כל־קבל דנה מלכא
בנס וקצף שגיא ואמר להובדה לכל חכימי
13. בבל: ודתא נפקת וחכימיא מתקטלין ובעו
14. דניאל וחברוהי להתקטלה: באדין דניאל
התיב עטה וטעם לאריוך רב־טבחיא די
15. מלכא די נפק לקטלה לחכימי בבל: ענה
ואמר לאריוך שליטא די־מלכא על־מה
דתא מהחצפה מן קדם מלכה אדין מלתא
16. הודע אריוך לדניאל: ודניאל על ובעה מן
מלכא די זמן ינתן־לה ופשרא להחויה
17. למלכא: אדין דניאל לביתה אזל ולחנניה
18. מישאל ועזריה חברוהי מלתא הודע: ורחמין
למבעא מן־קדם אלה שמיא על־רזא דנה
די לא יהובדון דניאל וחברוהי עם־שאר
19. חכימי בבל: אדין לדניאל בחזוא די ליליא
רזא גלי אדין דניאל ברך לאלה שמיא:
20. ענה דניאל ואמר להוא שמה די־אלהא
מברך מן־עלמא ועד עלמא די חכמתא
21. וגבורתא די־לה היא: והוא מהשנא עדניא
וזמניא מהעדה מלכין ומהקים מלכין יהב
22. חכמתא לחכימין ומנדעא לידעי בינה: הוא
גלא עמיקתא ומסתרתא ידע מה בחשוכא
23. ונהורא עמה שרא: לך אלה אבהתי
מהודא ומשבח אנה די חכמתא וגבורתא
יהבת לי וכען הודעתני די־בעינך מנך
24. די־מלת מלכא הודעתנא: כל־קבל דנה
דניאל

דניאל על־אריוך די מני מלכא להובדא
לחכימי בבל אזל וכן אמר לה לחכימי
בבל אל־תהובד העלני קדם מלכא ופשרא
25. למלכא אחוא׃ אדין אריוך בהתבהלו
חנעל לדניאל קדם מלכא וכן אמר לה
די־השכחת גבר מן־בני גלותא די יהוד די
26. פשרא למלכא יהודע׃ ענה מלכא ואמר
לדניאל די שמה בלטשאצר האיתיך כהל
27. להודעתני חלמא די־חזית ופשרה׃ ענה
דניאל קדם מלכא ואמר רזא די־מלכא
שאל לא חכימין אשפין חרטמין גזרין יכלין
28. להחויה למלכא׃ ברם איתי אלה בשמיא
גלה רזין והודע למלכא נבוכדנצר מה די
להוא באחרית יומיא חלמך וחזוי ראשך
29. על משכבך דנה הוא׃ אנתה מלכא רעיונך
על־משכבך סלקו מה די להוא אחרי דנה
30. וגלא רזיא הודעך מה די להוא׃ ואנא לא
בחכמה די־איתי בי מן־כל־חיויא רזא דנה
גלי לי לחן על־דברת די פשרא למלכא
31. יהודעון ורעיוני לבבך תנדע׃ אנתה מלכא
חזה הויתה ואלו צלם חד שגיא צלמא דכן
32. רב וזיוה יתיר קאם לקבלך ורוה דחיל׃
33. הוא צלמא׃ ראשה די־דהב טב חדוהי
ודרעוהי די כסף מעוהי וירכתה די נחש׃
34. שקוהי די פרזל רגלוהי מנהן די פרזל
ומנהן די חסף׃ חזה הויתה עד די התגזרת

די לא בידין ומחת לצלמא על־רגלוהי די
35. פרזלא וחספא והדקת המון: באדין דקו
כחדה פרזלא חספא נחשא כספא ודהבא
והוו כעור מן־אדרי־קיט ונשא המון רוחא
וכל אתר לא השתכח להון ואבנא די מחת
לצלמא הות לטור רב ומלאת כל־ארעא:
36. דנה חלמא ופשרה נאמר קדם מלכא:
37. אנתה מלכא מלך מלכיא די אלה שמיא
מלכותא חסנא ותקפא ויקרא והב־לך:
38. ובכל־די דארין בני אנשא חיות ברא
ועוף־שמיא יהב בידך והשלטך בכלהון
39. אנתה הוא ראשה די דהבא: ובתרך תקום
מלכו אחרי ארעא מנך ומלכו תליתאה
אחרי די נחשא די תשלט בכל־ארעא:
40. ומלכו רביעיא תהוא תקיפא כפרזלא
כל־קבל די פרזלא מהדק וחשל כל
וכפרזלא די־מרעע כל־אלין תהדק ותרעע:
41. ודי חזיתה רגליא ואצבעתא מנהון חסף די
פחר ומנהן פרזל מלכו פליגא תהוא ומן
נצבתא די פרזלא לתהוא־בה כל־קבל די
42. חזיתה פרזלא מערב בחסף טינא: ואצבעת
רגליא מנהן פרזל ומנהן חסף מן קצרא
מלכותא תהוא תקיפא ומנה תהוא תבירה:
43. די חזית פרזלא מערב בחסף טינה מתערבין
להון בזרע אנשא ולא־להון דבקין דנה עם
דנה הא־כדי פרזלא לא מתערב עם חספא:
44. וביומיהון די מלכיא אנון יקים אלה שמיא
מלכו

מַלְכוּ דִי לְעָלְמִין לָא תִתְחַבַּל וּמַלְכוּתָה לְעַם
אָחֳרָן לָא תִשְׁתְּבֵק תַּדֵּק וְתָסֵף כָּל־אִלֵּין
מַלְכְוָתָא וְהִיא תְקוּם לְעָלְמִיא׃ כָּל־קָבֵל 45.
דִּי־חֲזַיְתָ דִי מִטּוּרָא אִתְגְּזָרַת אֶבֶן דִי לָא
בִידַיִן וְהַדֶּקֶת פַּרְזְלָא נְחָשָׁה חַסְפָּא כַּסְפָּא
וְדַהֲבָא אֱלָהָּ רַב הוֹדַע לְמַלְכָּא מָה דִי לֶהֱוֵא
אַחֲרֵי דְנָה וְיַצִּיב חֶלְמָא וּמְהֵימַן פִּשְׁרֵהּ׃
בֵּאדַיִן מַלְכָּא נְבוּכַדְנֶצַּר נְפַל עַל־אַנְפּוֹהִי 46.
וּלְדָנִיֵּאל סְגַד וּמִנְחָה וְנִיחוֹחִין אֲמַר לְנִסָּכָה
לֵהּ׃ עָנָה מַלְכָּא לְדָנִיֵּאל וְאָמַר מִן־קְשֹׁט 47.
דִּי אֱלָהֲכוֹן הוּא אֱלָהּ אֱלָהִין וּמָרֵא מַלְכִין
וְגָלֵהּ רָזִין דִי יְכֹלְתְּ לְמִגְלָא רָזָא דְנָה׃ אֱדַיִן 48.
מַלְכָּא לְדָנִיֵּאל רַבִּי וּמַתְּנָן רַבְרְבָן שַׂגִּיאָן
יְהַב־לֵהּ וְהַשְׁלְטֵהּ עַל כָּל־מְדִינַת בָּבֶל
וְרַב־סַגְנִין עַל כָּל־חַכִּימֵי בָבֶל׃ וְדָנִיֵּאל 49.
בְּעָא מִן־מַלְכָּא וּמַנִּי עַל עֲבִידַתָּא דִי מְדִינַת
בָּבֶל לְשַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֶד נְגוֹ וְדָנִיֵּאל בְּתְרַע
מַלְכָּא׃

Caput Tertium.

נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא עֲבַד צְלֵם דִי־דַהֲב 1.
רוּמֵהּ אַמִּין שִׁתִּין פְּתוּיֵהּ אַמִּין שֵׁת אֲקִימֵהּ
בְּבִקְעַת דּוּרָא בְּמְדִינַת בָּבֶל׃ וּנְבוּכַדְנֶצַּר 2.
מַלְכָּא שְׁלַח לְמִכְנַשׁ לַאֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא סְגָנַיָּא
וּפַחֲוָתָא אֲדַרְגָּזְרַיָּא גְּדָבְרַיָּא תִּפְתָּיֵא
וְכָל שַׁלְטֲנֵי מְדִינָתָא לְמֵתָא לַחֲנֻכַּת צְלֵמָא
דִּי

3. דִּי חֲקִים נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא׃ בְּאֵדַיִן מִתְכַּנְּשִׁין
אַחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא סָגְנַיָּא וּפַחֲוָתָא אֲדַרְגָּזְרַיָּא
גְּבְרַיָּא דָּתְבְרַיָּא תִּפְתָּיֵא וְכָל שָׁלְטוֹנֵי
מְדִינְתָּא לַחֲנֻכַּת צַלְמָא דִּי הֲקִים נְבוּכַדְנֶצַּר
מַלְכָּא וְקָאְמִין לָקֳבֵל צַלְמָא דִּי הֲקִים
4. נְבוּכַדְנֶצַּר׃ וְכָרוֹזָא קָרֵא בְּחַיִל לְכוֹן
5. אָמְרִין עַמְמַיָּא וְלִשָׁנַיָּא׃ בְּעִדָּנָא דִּי־תִשְׁמְעוּן
קָל קַרְנָא מַשְׁרוֹקִיתָא קִיתָרוֹס סַבְּכָא פְּסַנְתֵּרִין
סוּמְפֹנְיָה וְכָל זְנֵי זְמָרָא תִּפְלוֹן וְתִסְגְּדוּן לְצַלְמָא
6. דַּהֲבָא דִּי הֲקִים נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא׃ וּמַן
דִּי־לָא יִפֹּל וְיִסְגֹּד בַּהּ־שָׁעְתָּא יִתְרְמֵא לְגוֹא
7. אַתּוּן נוּרָא יְקַדְתָּא׃ כָּל־קֳבֵל דְּנָה בְּהּ
זִמְנָא כְּדִי שְׁמָעִין כָּל עַמְמַיָּא קָל קַרְנָא
מַשְׁרוֹקִיתָא קִיתָרוֹס סַבְּכָא פְּסַנְתֵּרִין וְכָל זְנֵי
זְמָרָא נְפִלִין כָּל־עַמְמַיָּא אֻמַּיָּא וְלִשָׁנַיָּא
סָגְדִין לְצַלְמָא דַּהֲבָא דִּי הֲקִים נְבוּכַדְנֶצַּר
8. מַלְכָּא׃ כָּל־קֳבֵל דְּנָה בְּהּ זִמְנָא קְרִבוּ
גַּבְרִין כַּשְׂדָּאִין וַאֲכָלוּ קַרְצֵיהוֹן דִּי יְהוּדָיֵא׃
9. עָנוֹ וְאָמְרִין לְנְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא לָעְלְמִין
10. חֱיִי׃ אַנְתָּה מַלְכָּא שַׂמְתָּ טְעֵם דִּי־כָל־אֱנָשׁ
דִּי יִשְׁמַע קָל קַרְנָא מַשְׁרוֹקִיתָא קִיתָרוֹס סַבְּכָא
פְּסַנְתֵּרִין וְסוּמְפֹנְיָה וְכָל זְנֵי זְמָרָא יִפֹּל וְיִסְגֹּד
11. לְצַלְמָא דַּהֲבָא׃ וּמַן־דִּי־לָא יִפֹּל וְיִסְגֹּד
12. יִתְרְמֵא לְגוֹא־אַתּוּן נוּרָא יְקִידְתָּא׃ אִיתַי
גַּבְרִין יְהוּדָאִין דִּי מִנִּיתָ יָתְהוֹן עַל־עֲבִידַת
מְדִינַת בָּבֶל שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וְעַבֶד נְגוֹ גַּבְרַיָּא
אִלֵּךְ לָא שָׂמוּ עֲלָיךְ מַלְכָּא טְעֵם לֵאלָהָיךְ
לָא

לָא פָּלְחִין וּלְצֶלֶם דַּהֲבָא דִּי הֲקִימְתָּ לָא סָגְדִין׃
13. בֵּאדַיִן נְבוּכַדְנֶצַּר בִּרְגַז וַחֲמָא אֲמַר לְהַיְתָיָה
לְשַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ בֵּאדַיִן גַּבְרַיָּא אִלֵּךְ
הֵיתָיוּ קֳדָם מַלְכָּא׃ עָנֵה נְבוּכַדְנֶצַּר וְאָמַר
14. לְהוֹן הַצְדָּא שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ לֵאלָהַי
לָא אִיתֵיכוֹן פָּלְחִין וּלְצֶלֶם דַּהֲבָא דִּי הֲקִימְתָּ
לָא סָגְדִין׃ כְּעַן הֵן אִיתֵיכוֹן עֲתִידִין דִּי בְעִדָּנָא
15. דִּי־תִשְׁמְעוּן קָל קַרְנָא מַשְׁרוֹקִיתָא קַיְתְרֹס
שַׂבְּכָא פְּסַנְתֵּרִין וְסוּמְפּוֹנְיָה וְכָל זְנֵי זְמָרָא
תִּפְּלוּן וְתִסְגְּדוּן לְצַלְמָא דִּי עַבְדֵּת וְהֵן לָא
תִסְגְּדוּן בָּהּ שַׁעֲתָא תִתְרְמוּן לְגוֹא־אַתּוּן נוּרָא
יָקִדְתָּא וּמַן־הוּא אֱלָהּ דִּי־יְשֵׁיזְבִנְכוֹן מִן־יְדִי׃
16. עֲנוֹ שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ וְאָמְרִין לְמַלְכָּא
נְבוּכַדְנֶצַּר לָא הַשְּׁחִין אֲנַחְנָא עַל־דְּנָה פִּתְגָם
לַהֲתָבוּתָךְ׃ הֵן אִיתַי אֱלָהָנָא דִּי־אֲנַחְנָא
17. פָּלְחִין יָכֵל לְשֵׁיזָבוּתָנָא מִן־אַתּוּן נוּרָא יָקִדְתָּא
וּמִן־יְדָךְ מַלְכָּא יְשֵׁיזִב׃ וְהֵן לָא יְדִיעַ לֶהֱוֵא־
18. לָךְ מַלְכָּא דִּי לֵאלָהָיךְ לָא־אִיתָנָא פָּלְחִין
וּלְצֶלֶם דַּהֲבָא דִּי הֲקִימְתָּ לָא נִסְגֻּד׃ בֵּאדַיִן
19. נְבוּכַדְנֶצַּר הִתְמְלִי חֱמָא וּצְלֵם אַנְפּוֹהִי אֶשְׁתַּנִּי
עַל־שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ עָנֵה וְאָמַר לְמֵזֵא
לְאַתּוּנָא חַד שִׁבְעָה עַל דִּי חֲזֵה לְמֵזֵיהּ׃
20. וּלְגַבְרִין גִּבָּרֵי חַיִל דִּי בְחַיְלֵהּ אֲמַר לְכַפָּתָה
לְשַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ לְמִרְמֵא לְאַתּוּן
נוּרָא יָקִדְתָּא׃ בֵּאדַיִן גַּבְרַיָּא אִלֵּךְ כְּפִתּוּ
21. בְּסַרְבָּלֵיהוֹן פַּטְשֵׁיהוֹן וּכְרַבְלָתְהוֹן וּלְבוּשֵׁיהוֹן
וּרְמִיו לְגוֹא־אַתּוּן נוּרָא יָקִידְתָּא׃ כָּל־קֳבֵל
22. דְּנָה

דנה מן־די מלת מלכא מחצפה ואתונא
אזה יתירה גבריא אלך די חסקו לשדרך
מישך ועבד נגו קטל המון שביבא די נורא:
23. וגבריא אלך תלתהון שדרך מישך ועבד
נגו נפלו לגוא־אתון־נורא יקדתא מכפתין:
24. אדין נבוכדנצר מלכא תוה וקם בהתבהלה
ענה ואמר להדברוהי הלא גברין תלתה
רמינא לגוא־נורא מכפתין ענין ואמרין
25. למלכא יציבא מלכא: ענה ואמר הא־אנא
חזה גברין ארבעה שרין מהלכין בגוא־
נורא וחבל לא־איתי בהון ורוה די רביעיא
26. דמה לבר אלהין באדין קרב נבוכדנצר
לתרע אתון נורא יקדתא ענה ואמר שדרך
מישך ועבד נגו עבדוהי די־אלהא עליא
פוקו ואתו באדין נפקין שדרך מישך ועבד
27. נגו מן גוא נורא: ומתכנשין אחשדרפניא
סגניא ופחותא והדברי מלכא חזין לגבריא
אלך די לא־שלט נורא בגשמהון ושער
ראשהון לא התחרך וסרבליהון לא שנו וריח
28. נור לא עדת בהון: ענה נבוכדנצר ואמר
בריך אלההון די־שדרך מישך ועבד נגו די
שלח מלאכה ושיזיב לעבדוהי די התרחצו
עלוהי ומלת מלכא שניו ויהבו גשמיהון די
לא־יפלחון ולא־יסגדון לכל־אלה להן
29. לאלההון: ומני שים טעם די כל־עם אמה
ולשן די־יאמר שלה על אלההון די־שדרך
מישך ועבד נגוא הדמין יתעבר ובית נולי
ישתוה

יִשְׁתְּוֹה כָּל־קָבֶל דִּי לָא אִיתַי אֱלָהּ אָחֳרָן
30. דִּי־יְכֵל לְהַצָּלָה כְּרָנָה׃ בְּאֵדַיִן מַלְכָּא הַצְלַח
לְשַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֶד נְגוֹ בְּמַדִינַת בָּבֶל׃
31. נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא לְכָל־עַמְמַיָּא אֻמַּיָּא
וְלִשָׁנַיָּא דִּי־דָאְרִין בְּכָל־אַרְעָא שְׁלָמְכוֹן
יִשְׂגֵּא׃ אָתַיָּא וְתִמְחֵיָא דִּי עֲבַד עִמִּי אֱלָהָא
32. עִלָּיָא שַׁפַּר קֳדָמַי לְהַחֲוָיָה׃ אָתוֹתֵי כְּמָה
33. רַבְרְבִין וְתִמְהוֹתֵי כְּמָה תַּקִּיפִין מַלְכוּתֵהּ
מַלְכוּת עָלַם וְשָׁלְטָנֵהּ עִם־דָּר וְדָר׃

Caput Quartum.

1. אֲנָה נְבוּכַדְנֶצַּר שְׁלֵהּ הָוֵית בְּבֵיתִי
2. וְרַעֲנַן בְּהֵיכְלִי׃ חֶלְמָא חֲזֵית וְיַדְחֲלַנְנִי וְהַרְהֹרִין
3. עַל־מִשְׁכְּבִי וְחֶזְוֵי רֵאשִׁי יְבַהֲלַנְנִי׃ וּמִנִּי שָׂם
טְעֵם לְהַנְעָלָה קֳדָמַי לְכָל חַכִּימֵי בָבֶל דִּי־
4. פְשַׁר חֶלְמָא יְהוֹדְעֻנַנִי׃ בְּאֵדַיִן עַלִּלִין חַרְטֻמַּיָּא
אַשָּׁפַיָּא כַּשְׂדָּיֵא וְגָזְרַיָּא וְחֶלְמָא אֲמַר אֲנָה
קֳדָמֵיהוֹן וּפִשְׁרֵהּ לָא־מְהוֹדְעִין לִי׃ וְעַד
אֲחֳרִין עַל קֳדָמַי דָּנִיֵּאל דִּי־שְׁמֵהּ בֶּלְטְשַׁאצַּר
כְּשֻׁם אֱלָהִי וְדִי רוּחַ אֱלָהִין קַדִּישִׁין בֵּהּ
6. וְחֶלְמָא קֳדָמוֹהִי אֲמָרִת׃ בֶּלְטְשַׁאצַּר רַב
חַרְטֻמַּיָּא דִּי אֲנָה יְדַעֵת דִּי רוּחַ אֱלָהִין קַדִּישִׁין
בְּךָ וְכָל־רָז לָא־אָנַס לָךְ חֶזְוֵי חֶלְמִי דִּי־
חֲזֵית וּפִשְׁרֵהּ אֱמָר׃ וְחֶזְוֵי רֵאשִׁי עַל־מִשְׁכְּבִי
חֲזֵה הֲוֵית׃ וְאָלוּ אִילָן בְּגוֹא אַרְעָא וְרוּמֵהּ
7. שַׂגִּיא׃ רְבָה אִילָנָא וְתַקֵּף וְרוּמֵהּ יִמְטֵא
לִשְׁמַיָּא

9. לִשְׁמַיָּא וַחֲזוֹתֵהּ לְסוֹף כָּל־אַרְעָא׃ עָפְיֵהּ
שַׁפִּיר וְאִנְבֵּהּ שַׂגִּיא וּמָזוֹן לְכֹלָּא־בֵּהּ תְּחוֹתוֹהִי
תַּטְלֵל חֵיוַת בָּרָא וּבְעַנְפוֹהִי יְדָרָן צִפְּרֵי שְׁמַיָּא
10. וּמִנֵּהּ יִתְּזִין כָּל בִּשְׂרָא׃ חָזֵה הֲוֵית בְּחֶזְוֵי
רֵאשִׁי עַל־מִשְׁכְּבִי וַאֲלוּ עִיר וְקַדִּישׁ מִן־
11. שְׁמַיָּא נָחִת׃ קָרֵא בְחַיִל וְכֵן אָמַר גֹּדּוּ אִילָנָא
וְקַצְצוּ עַנְפוֹהִי אַתַּרוּ עָפְיֵהּ וּבַדְּרוּ אִנְבֵּהּ תְּנַד
חֵיוְתָא מִן־תַּחְתּוֹהִי וְצִפְּרָיָא מִן־עַנְפוֹהִי׃
12. בְּרַם עִקַּר שָׁרְשׁוֹהִי בְּאַרְעָא שְׁבָקוּ וּבֶאֱסוּר
דִּי־פַרְזֶל וּנְחָשׁ בְּדִתְאָה דִּי בָּרָא וּבְטַל שְׁמַיָּא
יִצְטַבַּע וְעִם־חֵיוְתָא חֲלָקֵהּ בַּעֲשַׂב אַרְעָא׃
13. לִבְבֵהּ מִן־אֲנָשָׁא יְשַׁנּוּן וּלְבַב חֵיוָא יִתְיְהִב
לֵהּ וְשִׁבְעָה עִדָּנִין יַחְלְפוּן עֲלוֹהִי׃ בִּגְזֵרַת
עִירִין פִּתְגָמָא וּמֵאמַר קַדִּישִׁין שְׁאֵלְתָּא עַד־
דִּבְרַת דִּי־יִנְדְּעוּן חַיַּיָּא דִּי־שַׁלִּיט עֶלְיָא
בְּמַלְכוּת אֲנָשָׁא וּלְמַן־דִּי יִצְבֵּא יִתְּנִנָּהּ וּשְׁפַל
15. אֲנָשִׁים יְקִים עֲלָהּ׃ דְּנָה חֶלְמָא חֲזֵית אֲנָה
מַלְכָּא נְבוּכַדְנֶצַּר וְאַנְתְּה בֵּלְטְשַׁאצַּר פִּשְׁרָא
אֱמַר כָּל־קְבֵל דִּי כָּל־חַכִּימֵי מַלְכוּתִי לָא־
יָכְלִין פִּשְׁרָא לְהוֹדָעוּתַנִי וְאַנְתְּה כָהֵל דִּי
16. רוּחַ־אֱלָהִין קַדִּישִׁין בָּךְ׃ אֱדַיִן דָּנִיֵּאל דִּי־
שְׁמֵהּ בֵּלְטְשַׁאצַּר אֶשְׁתּוֹמַם כְּשָׁעָה חֲדָא
וְרַעְיֹנֹהִי יְבַהֲלֻנֵּהּ עָנָה מַלְכָּא וְאָמַר בֵּלְטְשַׁאצַּר
חֶלְמָא וּפִשְׁרֵהּ אַל־יְבַהֲלָךְ עָנֵה בֵּלְטְשַׁאצַּר
וְאָמַר מָרִי חֶלְמָא לְשַׂנְאָיךְ וּפִשְׁרֵהּ לְעָרָיךְ׃
17. אִילָנָא דִּי חֲזַיְתָ דִּי רְבָה וּתְקִף וְרוּמֵהּ יִמְטֵא
18. לִשְׁמַיָּא וַחֲזוֹתֵהּ לְכָל־אַרְעָא׃ וְעָפְיֵהּ שַׁפִּיר
וְאִנְבֵּהּ

וְאִנְבֵּהּ שַׂגִּיא וּמָזוֹן לְכֹלָּא בֵּהּ תְּחֹתוֹהִי תְּדוּר
חֵיוַת בָּרָא וּבְעַנְפּוֹהִי יִשְׁכְּנָן צִפְּרֵי שְׁמַיָּא׃
19. אַנְתְּה־הוּא מַלְכָּא דִּי רְבַיְתְּ וּתְקֵפְתְּ וּרְבוּתָךְ
רְבָת וּמְטַת לִשְׁמַיָּא וְשָׁלְטָנָךְ לְסוֹף אַרְעָא׃
20. וְדִי חֲזָא מַלְכָּא עִיר וְקַדִּישׁ נָחִית מִן־שְׁמַיָּא
וְאָמַר גַּדּוּ אִילָנָא וְחַבְּלוּהִי בְּרַם עִקַּר שָׁרְשׁוֹהִי
בְּאַרְעָא שְׁבֻקוּ וּבְאֶסּוּר דִּי־פַרְזֶל וּנְחָשׁ
בְּדִתְאָה דִּי בָּרָא וּבְטַל שְׁמַיָּא יִצְטַבַּע וְעִם
חֵיוַת בָּרָא חֲלָקֵהּ עַד דִּי־שִׁבְעָה עִדָּנִין
21. יַחְלְפוּן עֲלוֹהִי׃ דְּנָה פִּשְׁרָא מַלְכָּא וּגְזֵרַת
22. עִלָּיָא הִיא דִּי מְטַת עַל מָרְאִי מַלְכָּא׃ וְלָךְ
טַרְדִּין מִן אֲנָשָׁא וְעִם־חֵיוַת בָּרָא לֶהֱוֵה
מְדֹרָךְ וְעִשְׂבָּא כְתוֹרִין לָךְ יְטַעֲמוּן וּמִטַּל שְׁמַיָּא
לָךְ מְצַבְּעִין וְשִׁבְעָה עִדָּנִין יַחְלְפוּן עֲלָיךְ עַד
דִּי תִנְדַּע דִּי־שַׁלִּיט עִלָּיָא בְּמַלְכוּת אֲנָשָׁא
23. וְלִמַן דִּי יִצְבֵּא יִתְּנִנָּהּ׃ וְדִי אֲמַרוּ לְמִשְׁבַּק
עִקַּר שָׁרְשׁוֹהִי דִּי אִילָנָא מַלְכוּתָךְ לָךְ קַיָּמָא
24. מִן־דִּי תִנְדַּע דִּי שַׁלִּיטִין שְׁמַיָּא׃ לָהֵן מַלְכָּא
מִלְכִּי יִשְׁפַּר עֲלָיךְ וַחֲטָיָךְ בְּצִדְקָה פְּרֻק
25. וַעֲוָיָתָךְ בְּמִחַן עֲנָיִן הֵן תֶּהֱוֵה אַרְכָּא לִשְׁלֵוָתָךְ׃
26. כֹּלָּא מְטָא עַל־נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא׃ לִקְצַת
יַרְחִין תְּרֵי־עֲשַׂר עַל־הֵיכַל מַלְכוּתָא דִּי בָבֶל
27. מְהַלֵּךְ הֲוָה׃ עָנֵה מַלְכָּא וְאַמַר הֲלָא דָא־הִיא
בָּבֶל רַבְּתָא דִּי־אֲנָה בְּנַיְתָהּ לְבֵית מַלְכוּ
28. בְּתְקֹף חִסְנִי וְלִיקַר הַדְרִי׃ עוֹד מִלְּתָא בְּפֻם
מַלְכָּא קָל מִן־שְׁמַיָּא נְפַל לָךְ אָמְרִין
29. נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא מַלְכוּתָא עֲדָת מִנָּךְ׃ וּמִן

אנשא לך טרדין ועם חיות ברא מזרך
עשבא כתורין לך יטעמון ושבעה עדנין
יחלפון עליך עד די תנדע די שליט עליא
במלכות אנשא ולמן די יצבא יתננה׃ בה 30.
שעתא מלתא סלקת על נבוכדנצר ומן
אנשא טריד ועשבא כתורין יאכל ומטר
שמיא נשמה יצטבע עד די שערה כנשרין
רבה וטפרוהי כצפרין׃ ולקצת יומיא אנה 31.
נבוכדנצר עיני לשמיא נטלת ומנדעי עלי
יתוב ולעליא ברכת ולחי עלמא שבחת
והדרת די שלטנה שלטן עלם ומלכותה
עם־דר ודר׃ וכל־דארי ארעא כלא חשיבין 32.
וכמצבית עבד בחיל שמיא ודארי ארעא
ולא איתי די־ימחא בידה ויאמר לה מה
עבדת׃ בה זמנא מנדעי יתוב עלי וליקר 33.
מלכותי הדרי וזיוי יתוב עלי ולי הבכרי
ורברבני יבעון ועל־מלכותי התקנת ורבו
יתירה חוספת־לי׃ כען אנה נבוכדנצר 34.
משבח ומרומם ומהדר למלך שמיא די
כל־מעבדוהי קשוט וארחתה דין ודי מהלכין
בגוה יכל להשפלה׃

Caput Quintum.

בלשאצר מלכא עבד לחם רב 1.
לרברבנוהי אלף ולקבל אלפא חמרא שתה׃ 2.
בלשאצר אמר בטעם חמרא לאתיתה למאני
דהבא

דַּהֲבָא וְכַסְפָּא: דִּי הַנְפֵּק נְבוּכַדְנֶצַּר אֲבוּהִי
מִן־הֵיכְלָא דִּי בִירוּשְׁלֶם וְיִשְׁתּוֹן בְּהוֹן מַלְכָּא
3. וְרַבְרְבָנוֹהִי שֵׁגְלָתֵהּ וּלְחֵנָתֵהּ: בֵּאדַיִן הַיְתִיו
מָאנֵי דַהֲבָא דִּי הַנְפִּיקוּ מִן הֵיכְלָא דִּי־בֵית
אֱלָהָא דִּי בִירוּשְׁלֶם וְאִשְׁתִּיו בְּהוֹן מַלְכָּא
4. וְרַבְרְבָנוֹהִי שֵׁגְלָתֵהּ וּלְחֵנָתֵהּ: אִשְׁתִּיו חַמְרָא
וְשַׁבְּחוּ לֵאלָאהֵי דַּהֲבָא וְכַסְפָּא נְחָשָׁא פַרְזְלָא
5. אָעָא וְאַכְנָא: בַּהּ־שַׁעְתָּא נְפָקָא אֶצְבְּעָן דִּי
יַד־אֱנָשׁ וְכָתְבָן לָקֳבֵל נֶבְרַשְׁתָּא עַל־גִּירָא
דִּי־כְתַל הֵיכְלָא דִּי מַלְכָּא וּמַלְכָּא חָזֵה פַּס
6. יְדָא דִּי כָתְבָא: אֱדַיִן מַלְכָּא זִיוֹהִי שְׁנוֹהִי
וְרַעְיֹנֹהִי יְבַהֲלוּנֵהּ וְקִטְרֵי חַרְצֵהּ מִשְׁתָּרְיִן
7. וְאַרְכְּבָתֵהּ דָּא לְדָא נָקְשָׁן: קָרֵא מַלְכָּא
בְּחַיִל לְהֶעָלָה לְאָשְׁפַיָּא כַּשְׂדָּיֵא וְגַזְרַיָּא עָנֵה
מַלְכָּא וְאָמַר לְחַכִּימֵי בָבֶל דִּי כָל־אֱנָשׁ דִּי
יִקְרֵה כְּתָבָה דְנָה וּפִשְׁרֵהּ יְחַוִּנַּנִי אַרְגְּוָנָא
יִלְבַּשׁ וְהַמְנִכָא דִּי־דַהֲבָא עַל צַוְּארֵהּ וְתַלְתִּי
8. בְּמַלְכוּתָא יִשְׁלָט: אֱדַיִן עָלְלִין כָּל חַכִּימֵי
מַלְכָּא וְלָא כָהֲלִין כְּתָבָא לְמִקְרֵא וּפִשְׁרֵהּ
9. לְהוֹדָעָה לְמַלְכָּא: אֱדַיִן מַלְכָּא בֵּלְשַׁאצַּר
שַׂגִּיא מִתְבָּהַל וְזִיוֹהִי שָׁנִין עֲלוֹהִי וְרַבְרְבָנוֹהִי
10. מִשְׁתַּבְּשִׁין: מַלְכְּתָא לָקֳבֵל מִלֵּי מַלְכָּא
וְרַבְרְבָנוֹהִי לְבֵית מִשְׁתְּיָא עֲלַת עֲנַת מַלְכְּתָא
וַאֲמֶרֶת מַלְכָּא לְעָלְמִין חֱיִי אַל־יְבַהֲלוּךְ
11. רַעְיוֹנָיךְ וְזִיוָיךְ אַל יִשְׁתַּנּוֹ: אִיתַי גְּבַר
בְּמַלְכוּתָךְ דִּי רוּחַ אֱלָהִין קַדִּישִׁין בֵּהּ וּבְיוֹמֵי
אֲבוּךְ נָהִירוּ וְשָׂכְלְתָנוּ וְחָכְמָה כְּחָכְמַת־
אֱלָהִין

אֱלָהִין הִשְׁתְּכַחַת בֵּהּ וּמַלְכָּא נְבוּכַדְנֶצַּר
אֲבוּךְ רַב חַרְטֻמִּין אַשְׁפִּין כַּשְׂדָּאִין גַּזְרִין
12. הֲקִימֵהּ אֲבוּךְ מַלְכָּא׃ כָּל־קֳבֵל דִּי רוּחַ
יַתִּירָא וּמַנְדַּע וְשָׂכְלְתָנוּ מְפַשַּׁר חֶלְמִין וְאַחֲוָיַת
אֲחִידָן וּמְשָׁרֵא קִטְרִין הִשְׁתְּכַחַת בֵּהּ בְּדָנִיֵּאל
דִּי־מַלְכָּא שַׂם־שְׁמֵהּ בֵּלְטְשַׁאצַּר כְּעַן דָּנִיֵּאל
13. יִתְקְרֵי וּפִשְׁרָה יְהַחֲוֵה׃ בֵּאדַיִן דָּנִיֵּאל הֵעַל
קֳדָם מַלְכָּא עָנֵה מַלְכָּא וְאָמַר לְדָנִיֵּאל
אַנְתְּה־הוּא דִּי מִן־בְּנֵי גָלוּתָא דִּי יְהוּד דִּי
14. הַיְתִי מַלְכָּא אַבִי מִן־יְהוּד׃ וְשִׁמְעֵת עֲלָיךְ
דִּי רוּחַ אֱלָהִין בָּךְ וְנָהִירוּ וְשָׂכְלְתָנוּ וְחָכְמָה
15. יַתִּירָה הִשְׁתְּכַחַת בָּךְ׃ וּכְעַן הֻעַלּוּ קֳדָמַי
חַכִּימַיָּא אַשְׁפַּיָּא דִּי־כְתָבָה דְנָה יִקְרוֹן
וּפִשְׁרֵהּ לְהוֹדָעֻתַנִי וְלָא־כָהֲלִין פְּשַׁר־מִלְּתָא
16. לְהַחֲוָיָה׃ וַאֲנָה שִׁמְעֵת עֲלָיךְ דִּי תּוּכַל פִּשְׁרִין
לְמִפְשַׁר וְקִטְרִין לְמִשְׁרֵא כְּעַן הֵן תּוּכַל כְּתָבָא
לְמִקְרֵא וּפִשְׁרֵהּ לְהוֹדָעוּתַנִי אַרְגְּוָנָא תִלְבַּשׁ
וְהַמְנוּכָא דִּי־דַהֲבָא עַל צַוְּארָךְ וְתַלְתָּא
17. בְּמַלְכוּתָא תִּשְׁלַט בֵּאדַיִן עָנֵה דָנִיֵּאל וְאָמַר
קֳדָם מַלְכָּא מַתְּנָתָךְ לָךְ לֶהֱוֵין וּנְבִזְבִיתָךְ
לְאָחֳרָן הַב בְּרַם כְּתָבָא אֶקְרָא לְמַלְכָּא
18. וּפִשְׁרָא אֲהוֹדְעִנֵּהּ׃ אַנְתְּה מַלְכָּא אֱלָהָא
עִלָּיָא מַלְכוּתָא וּדְבוּתָא וִיקָרָא וְהַדְרָא יְהַב
19. לִנְבֻכַדְנֶצַּר אֲבוּךְ׃ וּמִן־רְבוּתָא דִּי יְהַב־לֵהּ
כֹּל עַמְמַיָּא אֻמַּיָּא וְלִשָּׁנַיָּא הֲווֹ זָאעִין וְדָחֲלִין
מִן קֳדָמוֹהִי דִּי־חֲוָא צָבֵא הֲוָה קָטֵל וְדִי הֲוָה
צָבֵא הֲוָה מָחֵא וְדִי־הֲוָה צָבֵא הֲוָה מָרִים
וְדִי־

20. וְדִי־הֲוָא צָבֵא הֲוָא מַשְׁפֵּל׃ וּכְדִי רַם לִבְבֵהּ
וְרוּחֵהּ תִּקְפַּת לַהֲזָדָה הָנְדַת מִן־כָּרְסֵא
21. מַלְכוּתֵהּ וִיקָרָא הֶעְדִּיו מִנֵּהּ׃ וּמִן־בְּנֵי אֱנָשָׁא
טְרִיד וְלִבְבֵהּ עִם־חֵיוָתָא שַׁוִּי וְעִם עֲרָדַיָּא
מְדוֹרֵהּ עִשְׂבָּא כְתוֹרִין יְטַעֲמוּנֵהּ וּמִטַּל שְׁמַיָּא
גִּשְׁמֵהּ יִצְטַבַּע עַד דִּי־יְדַע דִּי־שַׁלִּיט אֱלָהָא
עִלָּיָא בְּמַלְכוּת אֱנָשָׁא וּלְמַן־דִּי יִצְבֵּא יְהָקִים
22. עֲלֵיהּ׃ וְאַנְתְּה בְּרֵהּ בֵּלְשַׁאצַּר לָא הַשְׁפֵּלְתְּ
23. לִבְבָךְ כָּל־קֳבֵל דִּי כָל־דְּנָה יְדַעְתָּ׃ וְעַל
מָרֵא שְׁמַיָּא הִתְרוֹמַמְתָּ וּלְמָאנַיָּא דִּי־בַיְתֵהּ
הַיְתִיו קֳדָמַיִךְ וְאַנְתְּה וְרַבְרְבָנַיִךְ שֵׁגְלָתָךְ
וּלְחֵנָתָךְ חַמְרָא שָׁתַיִן בְּהוֹן וְלֵאלָהִי כַסְפָּא
וְדַהֲבָא נְחָשָׁא פַרְזְלָא אָעָא וְאַבְנָא דִּי לָא־
חָזַיִן וְלָא־שָׁמְעִין וְלָא יָדְעִין שַׁבַּחְתָּ וְלֵאלָהָא
דִּי־נִשְׁמְתָךְ בִּידֵהּ וְכָל־אָרְחָתָךְ לֵהּ לָא
24. הַדַּרְתָּ׃ בֵּאדַיִן מִן־קֳדָמוֹהִי שְׁלִיחַ פַּסָּא דִּי־
25. יְדָא וּכְתָבָא דְנָה רְשִׁים׃ וּרְנָה כְתָבָא דִּי
26. רְשִׁים מְנֵא מְנֵא תְקֵל וּפַרְסִין׃ דְנָה פְּשַׁר
מִלְּתָא מְנֵא מְנָה אֱלָהָא מַלְכוּתָךְ וְהַשְׁלְמַהּ׃
27. תְּקֵל תְּקִלְתָּא בְּמֹאזְנַיָּא וְהִשְׁתְּכַחַתְּ חַסִּיר׃
28. פְּרַס פְּרִיסַת מַלְכוּתָךְ וִיהִיבַת לְמָדַי וּפָרַס׃
29. בֵּאדַיִן אֲמַר בֵּלְשַׁאצַּר וְהַלְבִּשׁוּ לְדָנִיאֵל
אַרְגְּוָנָא וְהַמְנִיכָא דִּי דַהֲבָא עַל־צַוָּארֵהּ
וְהַכְרִזוּ עֲלוֹהִי דִּי־לֶהֱוֵא שַׁלִּיט תַּלְתָּא
30. בְּמַלְכוּתָא׃ בַּהּ בְּלֵילְיָא קְטִיל בֵּלְשַׁאצַּר
מַלְכָּא כַשְׂדָּיָא׃

Caput sextum.

1. וּדְרְיָוֶשׁ מָדַיָּא קַבֵּל מַלְכוּתָא כְּכַר שְׁנִין
2. שִׁתִּין וְתַרְתִּין׃ שְׁפַר קֳדָם דָּרְיָוֶשׁ וְהַקִים עַל־
מַלְכוּתָא לְאַחַשְׁדַרְפְּנַיָּא מְאָה וְעֶשְׂרִין דִּי
3. לֶהֱוֹן בְּכָל־מַלְכוּתָא׃ וְעִלָּא מִנְּהוֹן סָרְכִין
תְּלָתָה דִּי דָנִיֵאל חַד מִנְּהוֹן דִּי לֶהֱוֹן
אַחַשְׁדַרְפְּנַיָּא אִלֵּין יְהָבִין לְהוֹן טַעְמָא וּמַלְכָּא
לָא־לֶהֱוֵא נָזֵק׃ אֱדַיִן דָּנִיֵאל דְּנָה הֲוָה מִתְנַצַּח
4. עַל סָרְכַיָּא וְאַחַשְׁדַרְפְּנַיָּא כָּל־קֳבֵל דִּי־רוּחַ
יַתִּירָא בֵּהּ וּמַלְכָּא עָשִׁית לַהֲקָמוּתֵהּ עַל־
5. כָּל־מַלְכוּתָא׃ אֱדַיִן סָרְכַיָּא וְאַחַשְׁדַרְפְּנַיָּא
חָווֹ בְּעִין עִלַּת לְהַשְׁכָּחָה לְדָנִיֵאל מִצַּד
מַלְכוּתָא וְכָל־עִלַּת וְשׁוֹחִיתָא לָא־יְכִלִין
לְהַשְׁפָּחָה כָּל־קֳבֵל דִּי־מְהֵימַן הוּא וְכָל־
6. שָׁלוּ וְשׁוֹחִיתָה לָא הַשְׁתְּכַחַת עֲלוֹהִי׃ אֱדַיִן
גֻּבְרַיָּא אִלֵּךְ אָמְרִין דִּי לָא נְהַשְׁכַּח לְדָנִיֵאל
דְּנָה כָּל־עִלָּה לֶהֱוֵן הַשְׁכַּחְנָא עֲלוֹהִי בְּדָת
7. אֱלָהֵהּ׃ אֱדַיִן סָרְכַיָּא וְאַחַשְׁדַרְפְּנַיָּא אִלֵּין
הַרְגִּשׁוּ עַל־מַלְכָּא וְכֵן אָמְרִין לְהּ דָּרְיָוֶשׁ
8. מַלְכָּא לְעָלְמִין חֱיִי׃ אִתְיָעֲטוּ כָּל סָרְכֵי
מַלְכוּתָא סִגְנַיָּא וְאַחַשְׁדַרְפְּנַיָּא הַדְּבָרַיָּא
וּפַחֲוָתָא לְקִימָה קְיָם מַלְכָּא וּלְתַקָּפָה אֱסָר דִּי
כָל־דִּי־יִבְעֵא בָּעוּ מִן־כָּל־אֱלָהּ וְאֱנָשׁ עַד
יוֹמִין תְּלָתִין לֶהֱוֵן מִנָּךְ מַלְכָּא יִתְרְמֵא לְגֻב
9. אַרְיָוָתָא׃ כְּעַן מַלְכָּא תְּקִים אֱסָרָא וְתִרְשֻׁם
כְּתָבָא דִּי לָא לְהַשְׁנָיָה כְּדָת־מָדַי וּפָרַס
דִּי־לָא

10. וי־לא תעבד׃ כל־קבל דנה מלכא דריוש
11. רשם כתבא ואסרא׃ ודניאל כדי ידע די־
רשם כתבא על לבית֗ה וכוין פתיחן לה
כעלית֗ה נגד ירושלם וזמנין תלת֗ה ביומא
הוא ברך על־ברכוהי וסצלא ומודא קדם
אלה֗ה כל־קבל די־הוא עבד מן־קדמת׃
12. דנה׃ אדין גברי֗א אלך הרגשו והשכחו
13. לדניאל בעה ומתחנן קדם אלה֗ה׃ באדין
קדמו ואמרין קדם־מלכא על־אסר מלכא
הלא אסר רשמת די כל־אנש די־יבעא מן־
כל־אלה ואנש עד־יומין תלתין להן מנך
מלכא יתרמא לגוב אריותא ענה מלכא
ואמר יציבא מלתא כדת־מדי ופרס די־לא
תעדא׃ באדין ענו ואמרין קדם מלכא די
14. דניאל די מן־בני גלותא די יהוד לא־שם
עליך מלכא טעם ועל־אסרא די רשמת
15. וזמנין תלת֗ה ביומא בעא בעתה׃ אדין
מלכא כדי מלתא שמע שגיא באש עלוהי
ועל דניאל שם פל לשיזבותה ועד מעלי
16. שמשא הוה משתדר לחצלותה׃ באדין
גברי֗א אלך הרגשו על־מלכא ואמרין
למלכא דע מלכא די־דת למדי ופרס די־
כל־אסר וקים די־מלכא יתקים לא להשנות׃
17. באדין מלכא אמר והיתיו לדניאל ורמו
לגבא די אריותא ענה מלכא ואמר לדניאל
אלה֗ך די אנתה פלח־לה בתדירא הוא
18. ישיזבנך׃ והיתית אבן חדה ושמת על־פם
גבא

גַּבָּא וְחַתְמַהּ מַלְכָּא בְּעִזְקָתֵהּ וּבְעִזְקַת
19. רַבְרְבָנוֹהִי דִּי לָא־תִשְׁנֵא צְבוּ בְּדָנִיֵּאל׃
אֱדַיִן אֲזַל מַלְכָּא לְהֵיכְלֵהּ וּבָת טְוָת וְדַחֲוָן
לָא־הַנְעֵל קֳדָמוֹהִי וְשִׁנְתֵּהּ נַדַּת עֲלוֹהִי׃
20. בֵּאדַיִן מַלְכָּא בִּשְׁפַרְפָּרָא יְקוּם בְּנָגְהָא
וּבְהִתְבְּהָלָה לְגֻבָּא דִּי־אַרְיָוָתָא אֲזַל׃
21. וּכְמִקְרְבֵהּ לְגֻבָּא לְדָנִיֵּאל בְּקַל עֲצִיב זְעַק עָנֵה
מַלְכָּא וְאָמַר לְדָנִיֵּאל דָּנִיֵּאל עֲבֵד אֱלָהָא
חַיָּא אֱלָהָךְ דִּי אַנְתְּה פָּלַח־לֵהּ בִּתְדִירָא
22. הַיְכִל לְשֵׁיזָבוּתָךְ מִן־אַרְיָוָתָא׃ אֱדַיִן דָּנִיֵּאל
23. עִם־מַלְכָּא מַלֵּל מַלְכָּא לְעָלְמִין חֱיִי׃ אֱלָהִי
שְׁלַח מַלְאָכֵהּ וּסְגַר פֻּם אַרְיָוָתָא וְלָא חַבְּלוּנִי
כָּל־קֳבֵל דִּי קֳדָמוֹהִי זָכוּ הִשְׁתְּכַחַת לִי וְאַף
קֳדָמָיךְ מַלְכָּא חֲבוּלָה לָא עַבְדֵת׃ בֵּאדַיִן
24. מַלְכָּא שַׂגִּיא טְאֵב עֲלוֹהִי וּלְדָנִיֵּאל אֲמַר
לְהַנְסָקָה מִן־גֻּבָּא וְהֻסַּק דָּנִיֵּאל מִן־גֻּבָּא וְכָל־
חֲבָל לָא הִשְׁתְּכַח בֵּהּ דִּי הֵימִין בֵּאלַהֵהּ׃
25. וַאֲמַר מַלְכָּא וְהַיְתִיו גַּבְרַיָּא אִלֵּךְ דִּי־אֲכָלוּ
קַרְצוֹהִי דִּי דָנִיֵּאל וּלְגֹב אַרְיָוָתָא רְמוֹ אִנּוּן
בְּנֵיהוֹן וּנְשֵׁיהוֹן וְלָא־מְטוֹ לְאַרְעִית גֻּבָּא עַד
דִּי־שְׁלִיטוּ בְּהוֹן אַרְיָוָתָא וְכָל־גַּרְמֵיהוֹן
26. הַדְּקוּ׃ בֵּאדַיִן דָּרְיָוֶשׁ מַלְכָּא כְּתַב לְכָל־
עַמְמַיָּא אֻמַּיָּא וְלִשָּׁנַיָּא דִּי־דָאֲרִין בְּכָל־אַרְעָא
27. שְׁלֵמְכוֹן יִשְׂגֵּא׃ מִן־קֳדָמַי שִׂם טְעֵם דִּי בְּכָל־
שָׁלְטָן מַלְכוּתִי לֶהֱוֹן זָאֲעִין וְדָחֲלִין מִן־קֳדָם
אֱלָהֵהּ דִּי־דָנִיֵּאל דִּי־הוּא אֱלָהָא חַיָּא וְקַיָּם
לְעָלְמִין וּמַלְכוּתֵהּ דִּי־לָא תִתְחַבַּל וְשָׁלְטָנֵהּ
עַד

28. עַד סוֹפָא׃ מְשֵׁיזִב וּמַצִּל וְעָבֵד אָתִין וְתִמְהִין
בִּשְׁמַיָּא וּבְאַרְעָא דִּי שֵׁזִיב לְדָנִיֵּאל מִן־יַד
29. אַרְיָוָתָא׃ וְדָנִיֵּאל דְּנָה הַצְלַח בְּמַלְכוּת
כּוֹרֶשׁ פַּרְסָיָא׃

Caput ſeptimum.

1. בִּשְׁנַת חֲדָה לְבֵלְשַׁאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל
דָּנִיֵּאל חֵלֶם חֲזָה וְחֶזְוֵי רֵאשֵׁהּ עַל־מִשְׁכְּבֵהּ
2. בֵּאדַיִן חֶלְמָא כְתַב רֵאשׁ מִלִּין אֲמַר׃ עָנֵה
דָּנִיֵּאל וְאָמַר חָזֵה הֲוֵית בְּחֶזְוִי עִם־לֵילְיָא
וַאֲרוּ אַרְבַּע רוּחֵי שְׁמַיָּא מְגִיחַן לְיַמָּא רַבָּא׃
3. וְאַרְבַּע חֵיוָן רַבְרְבָן סָלְקָן מִן־יַמָּא שָׁנְיָן דָּא
4. מִן־דָּא׃ קַדְמָיְתָא כְאַרְיֵה וְגַפִּין דִּי־נְשַׁר לָהּ
חָזֵה הֲוֵית עַד דִּי־מְרִיטוּ גַפַּיהּ וּנְטִילַת מִן־
אַרְעָא וְעַל־רַגְלַיִן כֶּאֱנָשׁ הֲקִימַת וּלְבַב אֱנָשׁ
5. יְהִיב לָהּ׃ וַאֲרוּ חֵיוָה אָחֳרִי תִּנְיָנָה דָּמְיָה
לְדֹב וְלִשְׁטַר־חַד הֲקִימַת וּתְלָת עִלְעִין בְּפֻמַּהּ
בֵּין שִׁנַּיהּ וְכֵן אָמְרִין לָהּ קוּמִי אֲכָלִי בְּשַׂר
6. שַׂגִּיא׃ בָּאתַר דְּנָה חֲזֵה הֲוֵית וַאֲרוּ אָחֳרִי כִּנְמַר
וְלָהּ גַּפִּין אַרְבַּע דִּי־עוֹף עַל־גַּבַּיהּ וְאַרְבְּעָה
7. רֵאשִׁין לְחֵיוְתָא וְשָׁלְטָן יְהִיב לָהּ׃ בָּאתַר דְּנָה
חֲזֵה הֲוֵית בְּחֶזְוֵי לֵילְיָא וַאֲרוּ חֵיוָה רְבִיעָיָא
דְּחִילָה וְאֶמְתָנִי וְתַקִּיפָא יַתִּירָה וְשִׁנַּיִן דִּי־
פַרְזֶל לָהּ רַבְרְבָן אָכְלָה וּמַדְּקָה וּשְׁאָרָא
בְּרַגְלַיהּ רָפְסָה וְהִיא מְשַׁנְיָה מִן־כָּל־חֵיוָתָא
8. דִּי קָדָמַיהּ וְקַרְנַיִן עֲשַׂר לָהּ׃ מִשְׁתַּכַּל הֲוֵית
בְּקַרְנַיָּא

בקרנייא ואלו קרן אחרי זעירה סלקת פיניהון
וחלת מן קרנייא קדמיתא אתעקרו מן
קדמיה ואלו עינין כעיני אנשא בקרנא דא
9. ופם ממלל רברבן: חזה הוית עד די כרסון
רמיו ועתיק יומין יתב לבושה כתלג חור
ושער ראשה כעמר נקא כרסיה שביבין די
10. נור גלגלוהי נור דלק: נהר די נור נגר
ונפק מן קדמוהי אלף אלפים ישמשונה ורבו
רבון קדמוהי יקומון דינא יתב וספרין
11. פתיחו: חזה הוית באדין מן קל מלי
רברבתא די קרנא ממללא חזה הוית עד
די קטילת חיותא והובד גשמה ויהיבת
12. ליקדת אשא: ושאר חיותא העדיו שלטנהון
13. וארכה בחיין יהיבת להון עד זמן ועדן:
חזה הוית בחזוי ליליא וארו עם ענני שמיא
כבר אנש אתה הוא ועד עתיק יומיא מטה
14. וקדמוהי הקרבוהי: ולה יהב שלטן ויקר
ומלכו וכל עממיא אמיא ולשניא לה יפלחון
שלטנה שלטן עלם די לא יעדה ומלכותה
15. די לא תתחבל: אתפרית רוחי אנה דניאל
16. בגו נרנה וחזוי ראשי יבהלנני: קרבת על
חד מן קאמיא ויציבא אבעא מנה על כל
17. דנה ואמר לי ופשר מלייא יהודענני: אלין
חיותא רברבתא די אינין ארבע ארבעה
18. מלכין יקומון מן ארעא: ויקבלון מלכותא
קדישי עליונין ויחסנון מלכותא עד עלמא
19. ועד עלם עלמין: אדין צבית ליצבא
על-

עַל־חֵיוְתָא רְבִיעָיְתָא דִּי־הֲוָת שָׁנְיָה מִן כָּלְהֵון
דְּחִילָה יַתִּירָה שִׁנַּיהּ דִּי־פַרְזֶל וְטִפְרַיהּ דִּי־
20. נְחָשׁ אָכְלָה מַדְּקָה וּשְׁאָרָא בְּרַגְלַיהּ רָפְסָה׃
וְעַל־קַרְנַיָּא עֲשַׂר דִּי בְרֵאשָׁהּ וְאָחֳרִי דִּי
סִלְקַת וְנַפְלוּ מִן־קָדְמַיהּ תְּלָת וְקַרְנָא דְכֵן
וְעֵינִין לָהּ וּפֻם מְמַלֵּל רַבְרְבָן וְחֶזְוָהּ רַב מִן־
21. חַבְרָתָהּ׃ חָזֵה הֲוֵית וְקַרְנָא דְכֵן עָבְדָא קְרָב
22. עִם־קַדִּישִׁין וְיָכְלָה לְהֹן׃ עַד־דִּי־אֲתָה עַתִּיק
יוֹמַיָּא וְדִינָא יְהִב לְקַדִּישֵׁי עֶלְיוֹנִין וְזִמְנָא
23. מְטָה וּמַלְכוּתָא הֶחֱסִנוּ קַדִּישִׁין׃ כֵּן אֲמַר
חֵיוְתָא רְבִיעָיְתָא מַלְכוּ רְבִיעָיָא תֶּהֱוֵא בְאַרְעָא
דִּי תִשְׁנֵא מִן־כָּל־מַלְכְוָתָא וְתֵאכֻל כָּל־
24. אַרְעָא וּתְדוּשִׁנָּהּ וְתַדְקִנָּהּ׃ וְקַרְנַיָּא עֲשַׂר מִנָּהּ
מַלְכוּתָא עַשְׂרָה מַלְכִין יְקֻמוּן וְאָחֳרָן יְקוּם
אַחֲרֵיהֵן וְהוּא יִשְׁנֵא מִן קַדְמָיֵא וּתְלָתָה מַלְכִין
25. יְהַשְׁפֵּל׃ וּמִלִּין לְצַד עִלָּיָא יְמַלֵּל וּלְקַדִּישֵׁי
עֶלְיוֹנִין יְבַלֵּא וְיִסְבַּר לְהַשְׁנָיָה זִמְנִין וְדָת
26. וְיִתְיַהֲבוּן בִּידֵהּ עַד־עִדָּן וְעִדָּנִין וּפְלַג עִדָּן׃
וְדִינָא יְתִב וְשָׁלְטָנֵהּ יְהַעְדּוּן לְהַשְׁמָדָהּ
27. וּלְהוֹבָדָה עַד־סוֹפָא׃ וּמַלְכוּתָא וְשָׁלְטָנָא
וּרְבוּתָא דִּי מַלְכְוָת תְּחוֹת כָּל־שְׁמַיָּא יְהִיבַת
לְעַם קַדִּישֵׁי עֶלְיוֹנִין מַלְכוּתֵהּ מַלְכוּת עָלַם
28. וְכֹל שָׁלְטָנַיָּא לֵהּ יִפְלְחוּן וְיִשְׁתַּמְּעוּן׃ עַד־
כָּה סוֹפָא דִּי־מִלְּתָא אֲנָה דָנִיֵּאל שַׂגִּיא
רַעְיוֹנַי יְבַהֲלֻנַּנִי וְזִיוַי יִשְׁתַּנּוֹן עֲלַי וּמִלְּתָא
בְּלִבִּי נִטְרֵת׃

CHaldaico hoc *Danielis* stylo cognito, cetera, quæ iu *Esra*, & pauca in *Genesi* ac *Jeremia*, incidunt, plana & aperta. Parique facilitate & *Versiones* Veteris Testamenti *Chaldaicæ*, quas *Targumim* vocant, *Onkelosi*, *Jonathanis*, *Josephi Sagginahor*, cæteræque recentiores, imo & supposititicæ, absq; negotio legi & intelligi possunt. Quin amanuensium Judaicorum ruditas, quæ in vocalibus substernendis *versiones* miserè fœdaverat, dignitate & puritate grammatica posthabitâ, hinc corrigi, & ad Danielis integritatem emendari ab attentis facile potest. Id quod Buxtorfius *suâ editione* magnâ solertiâ aggressus, qui Augiæ stabulum, in prioribus Venetis obvium, gnaviter perpurgavit, tametsi passim emaculanda posteris reliquerit. Ludatur ergo jam his literis, donec officii olim Ecclesiastici gravitas jubeat Danielem consulere familiarius, pectus ejus intueri profundius, divini spiritus vim penetrare exactius. Veniet seculum, quo Danielis res & observentur curatius, & intelligantur plenius.

Script. d. 31. Jan.
1708.

בא לָהֵן אֱלָהִין דִּי מְדָרְהוֹן
רְתוֹהִי: כָּל־קֳבֵל דְּנָה מַלְכָּא
וַאֲמַר לְהוֹבָדָה לְכָל חַכִּימֵי
ת וְחַכִּימַיָּא מִתְקַטְּלִין וּבְעוֹ
לְהִתְקְטָלָה: בֵּאדַיִן דָּנִיֵּאל
ם לְאַרְיוֹךְ רַב־טַבָּחַיָּא דִּי
קְטָלָה לְחַכִּימֵי בָבֶל: עָנֵה
לִיטָא דִּי־מַלְכָּא עַל־מָה
מִן קֳדָם מַלְכָּה אֱדַיִן מִלְּתָא
אל: וְדָנִיֵּאל עַל וּבָעָה מִן
יִנְתֵּן־לֵה וּפִשְׁרָא לְהַחֲוָיָה
נִיֵּאל לְבַיְתֵהּ אֲזַל וְלַחֲנַנְיָה
בְרוֹהִי מִלְּתָא הוֹדַע: וְרַחֲמִין
אֱלָהּ שְׁמַיָּא עַל־רָזָא דְּנָה
נִיֵּאל וְחַבְרוֹהִי עִם־שְׁאָר
ן לְדָנִיֵּאל בְּחֶזְוָא דִּי לֵילְיָא
נִיֵּאל בָּרֵךְ לֶאֱלָהּ שְׁמַיָּא:
לֶהֱוֵא שְׁמֵהּ דִּי־אֱלָהָא
וְעַד עָלְמָא דִּי חָכְמְתָא
הִיא: וְהוּא מְהַשְּׁנֵא עִדָּנַיָּא
מַלְכִין וּמְהָקִים מַלְכִין יָהֵב
וּמַנְדְּעָא לְיָדְעֵי בִינָה: הוּא
סַתְּרָתָא יָדַע מָה בַּחֲשׁוֹכָא
רָא: לָךְ אֱלָהּ אֲבָהָתִי
אֲנָה דִּי חָכְמְתָא וּגְבוּרְתָּא
דַעְתַּנִי דִּי־בְעֵינָא מִנָּךְ
וֹדַעְתָּנָא: כָּל־קֳבֵל דְּנָה
דָנִיֵּאל

יְחַ
עִם 12.
בְּנַ
בָּבֶ 13.
דָּנִ 14.
הֲתִ
מַלְ 15.
וְאָמַ
דָּתָ
הוֹד 16.
מַלְ
לְמַ 17.
מִשְׁ 18.
לְמִ
דִּי
חַכִּי 19.
רָזָא
עָנֵה 20.
מְבָר
וּגְבוּ 21.
וְזִמְנַ
חָכְמְ 22.
גָּלֵא
וּנְהוֹ 23.
מְהוֹ
יְהַבְ
דִּי־מַ 24.